

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových studií

Aleš FOLTÝNEK

**Palestinská území na Západním břehu
po roce 1993**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2008

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci řešil sám a že jsem uvedl veškerou použitou literaturu a další zdroje informací.

Olomouc, 15. května 2008

.....

podpis

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu své bakalářské práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph. D. za jeho čas a trpělivost, vstřícný přístup a připomínky, které mi pomohly při zpracování tématu.

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Geografie

Školní rok: 2006/07

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

student

Aleš FOLTÝNEK

obor

Mezinárodní rozvojová studia

Název práce:

Palestinská území na Západním břehu po roce 1993

Palestinian Territories on the West Bank after 1993

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je charakterizovat stav palestinských území na Západním břehu Jordánu v období po uzavření smlouvy z Osla v roce 1993, zejména pak vývoj a současné správní poměry daného teritoria. Autor porovná správu jednotlivých zón Palestinské autonomie i oblastí pod přímou izraelskou kontrolou (okupovaná území, osady) z hlediska právního postavení obyvatelstva a formy organizace veřejné správy, nastíní možnosti dalšího vývoje a zhodnotí legitimitu nároků palestinské i izraelské strany.

Struktura práce:

1. úvod
2. cíle práce
3. metody, přehled literatury
4. historický přehled vztahů mezi Araby a Židy
5. řešení územních otázek v mírových smlouvách Oslo I a Oslo II
6. administrativní vývoj palestinských území na Západním břehu Jordánu po roce 1993
7. závěry
8. shrnutí – summary, klíčová slova – key words (v českém a anglickém jazyce)

Bakalářská práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

bod 2, 3, 4 zadání:	listopad 2007
bod 5 zadání:	do 31. 12. 2007
bod 6 zadání:	do 31. 1. 2008
bod 7 zadání:	do 31. 3. 2008
zpracování textu BP:	leden–duben 2008

Rozsah grafických prací: grafy, schémata, mapy

Rozsah průvodní zprávy: 12 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Seznam odborné literatury:

Dostupná literatura o palestinsko-izraelském konfliktu v českém a anglickém jazyce, zejména: Čejka, Marek: Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu. Centrum strategických studií. Brno. 2005 vč. obsáhlé bibliografie k tématu.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 14. 5. 2007

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. 5. 2008

---

vedoucí katedry

---

vedoucí diplomové práce

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	CÍLE PRÁCE	9
3	METODY ZPRACOVÁNÍ	10
4	HISTORICKÝ PŘEHLED VZTAHŮ MEZI ARABY A ŽIDY.....	11
4.1.	PŘED VZNIKEM STÁTU IZRAEL	11
4.2.	PŘISTĚHOVALECKÉ VLNY A VZNIK SIONISMU	13
4.2.1	<i>Židovské přistěhovalecké vlny.....</i>	<i>13</i>
4.3.	ARABSKO-ŽIDOVSKÉ SPORY V MANDÁTNÍ PALESTINĚ	16
4.4.	REZOLUCE OSN A VYHLÁŠENÍ SAMOSTATNÉHO STÁTU IZRAEL	18
4.5.	PRVNÍ ARABSKO-IZRAELSKÁ VÁLKA (1948-1949) – VÁLKA ZA NEZÁVISLOST.....	19
4.6.	SUEZSKÁ VÁLKA	21
4.7.	ŠESTIDENNÍ VÁLKA (1967).....	22
4.8.	VÁLKA YOM KIPPUR.....	24
4.9.	LIBANONSKÁ VÁLKA.....	26
4.10.	PRVNÍ INTIFÁDA	27
4.11.	OBDOBÍ DRUHÉ INTIFÁDY	29
5	ŘEŠENÍ ÚZEMNÍCH OTÁZEK V MÍROVÝCH SMLOUVÁCH OSLO I A OSLO II.....	32
6	ADMINISTRATIVNÍ VÝVOJ PALESTINSKÝCH ÚZEMÍ NA ZÁPADNÍM BŘEHU JORDÁNU PO ROCE 1993	39
6.1.	PROCES PŘESTAVBY VEŘEJNÉ SPRÁVY	41
6.2.	CHARAKTERISTIKA PALESTINSKÉ VEŘEJNÉ SPRÁVY NA OKUPOVANÝCH ÚZEMÍCH	42
6.3.	PALESTINSKÉ PREZIDENTSKÉ A KOMUNÁLNÍ VOLBY	44
6.4.	VÝSTAVBA BARIÉRY	45
6.5.	ŽIDOVSKÉ OSADY NA OKUPOVANÝCH ÚZEMÍCH.....	48
6.6.	STRUKTURA MÍSTNÍ SAMOSPRÁVY	50
6.7.	PORUŠOVÁNÍ MEZINÁRODNÍHO PRÁVA	52
7	ZÁVĚR.....	53
8	SHRNUTÍ.....	55
	SUMMARY	56
9	BIBLIOGRAFIE	57
10	PŘÍLOHY	61

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

OOP	<i>Organizace pro osvobození Palestiny</i>
OSN	<i>Organizace spojených národů</i>
PECDAR	<i>The Palestinian Economic council for Development and Reconstruction (Palestinská ekonomická rada pro rozvoj a rekonstrukci)</i>
PNOH	<i>Palestinské národní osvobozené hnutí</i>
RAF	<i>Royal Air Force (Královské vojenské letectvo)</i>
UNSCOP	<i>The United Nations Special Committee on Palestine (Zvláštní komise Spojených národů pro Palestinu)</i>
USD	<i>United States Dollar (Americký dolar)</i>

1 ÚVOD

Palestina. Zřejmě první co každému vyvstane na mysl, když toto slovo uslyší, je válka. I já jsem si to myslel. Další myšlenka při vyslovení „Palestina“, každého napadá, je ta, že izraelsko-palestinský konflikt vládne v oblasti odnepaměti a že Židé se s Araby stejně nikdy neměli moc rádi. Není tomu tak. Tato dvě náboženská etnika žila více méně v relativním klidu až do nové doby. Po tento čas se vzájemně respektovala a dokonce i bojovala po stejném boku proti nájezdům křížáků. Při studiu literatury pro tuto práci jsem přišel na to, že jádrem všech problémů je půda. Nejde tedy o náboženský konflikt, nýbrž o konflikt o území. Obě strany jsou správně přesvědčeny, že jim území patří, protože jej považují za svou původní domovinu. Názory na to, komu by území mělo patřit, rozdmýchává už od vzniku Izraele v roce 1948 celý svět, a každý si svou pravdu hájí stůj co stůj. Svou roli samozřejmě hrají i média, která nám dennodenně z oblasti Blízkého východu přináší zprávy vytržené z kontextu. Většinou se ale jedná o obrázky z nějakých teroristických útoků spáchanými Araby, které si poté nespojí do souvislostí, a o daném problému si udělají vlastní, mnohdy omezený, názor.

Izrael se na Blízkém východě vnímán jako agresor. Je pravda, že si po svém vzniku musel uhájit vlatní suverenitu v této oblasti, a proto často útočil na okolní arabské státy. Palestinci na druhou stranu mají taky pravdu, když tvrdí, že Izrael jim sebral půdu, na které po generace pracovali. Izrael zase tento názor argumentuje tím, že Židé v Palestině byli dřív – tedy do té doby, než je Římané v prvním století vyhnali.

2 CÍLE PRÁCE

Cíle práce jsou v souladu se zadáním, a to charakterizovat stav palestinských území na Západním břehu Jordánu v období po uzavření smluv z Osla a také se zaměřit na problematiku palestinsko-izraelských vztahů.

V první kapitole se tato práce bude zabývat vztahy mezi Araby a Židy v historickém kontextu a sledu až po současnost. V následující kapitole bude věnována pozornost řešení územních otázek v mírových smlouvách Oslo I a Oslo II, přijatých v devadesátých letech. V poslední kapitole se práce zaměří na správu Palestinské autonomie a oblastí pod přímou izraelskou kontrolou – okupovaná území, osady – z hlediska formy organizace veřejné správy. V závěru autor pokusí nastínit budoucí vývoj Palestiny a řešení vztahů s Izraelem.

3 METODY ZPRACOVÁNÍ

Při psaní této bakalářské práce byla použita reseršně-kompilační metoda – sbírání a kompletace dat pro jejich následnou interpretaci. V závěru, který nastiňuje další možný vývoj palestinských území jsou formulovány také osobní názory a prognózy.

Pro nepřímé citace jsou použity poznámky pod čarou, které umožňují přehlednost použité literatury v této práci. Co se týče přímých citací, tak ty jsou psány kurzívou a ohraničeny uvozovkami. Termíny v jiném jazyce jsou vysvětleny bezprostředně po jejich uvedení, a to buď v poznámkách pod čarou a nebo v závorkách.

Údaje a poznatky pro tuto bakalářskou práci byly získány studiem literárních pramenů a internetových zdrojů.

4 HISTORICKÝ PŘEHLED VZTAHŮ MEZI ARABY A ŽIDY

4.1. Před vznikem státu Izrael

V roce 70 n. l. byli Židé Římany donuceni opustit své židovské království – Svatou zemi. V oblasti tak zůstal pouhý zlomek původních Židů. Ti, kteří na Blízkém východě zůstali, tvořili výraznou menšinu, ale byli schopni s Araby a s kočovnými beduíny obchodovat.¹ Kolem roku 610 n. l. vystoupil Muhammad se svým učením na Arabském poloostrově, kde žily arabské a židovské kmeny. Přímé znalosti Bible nebo Tóry neměl, znal je jen zprostředkovaně z biblických příběhů, které vyslechl při svém putování po Arábii a Sýrii. Obširnějších znalostí se Muhammadovi dostalo po jeho odchodu z Mekky do Medíny, kde žilo asi 10 000 Židů. Od nich převzal několik zásad, jako například rituální omývání před modlitbou, půst a zákaz požívání vepřového masa.² Od této doby vnímali Arabové Židy jako „národ knihy“.³ Obecně je na jedné straně potřeba říci, že islám na židovské a křesťanské náboženství navazuje, mj. uznává židovské a křesťanské proroky. Na straně druhé se muslimové domnívají, že se Židům a křesťanům dostalo Zjevení jen částečně, takže se domnívají, že islám je dokonalejší náboženství.⁴

Velmi složitý vývoj vztahů Arabů a Židů reflektuje Korán. Některé *súry* Koránu, které pocházejí ze tří mekkánských období, naráží na Židy a jejich ocitnutím se na rozcestí mezi učením židovským a učením Muhammadovým.⁵

Po Muhammadově mrti v roce 632 došlo ke sjednocení arabských kmenů na Arabském poloostrově, které zahájily náboženské tažení po světě. Během jednoho století si podmanili jak celou severní Afriku, tak i Španělsko. Toto území včetně Palestiny ovládali Umájovci. Židům, společně s křesťany a východními zoroastrovci, byl přidělen status *dhimmí* (jinověrci). Ti nebyli

---

¹ ČEJKA, M. (2005; 19)

² POJAR, M. (2004; 9)

³ ČEJKA, M. (2005; 19)

⁴ ČEJKA, M. (2005; 19)

⁵ POJAR, M. (2004; 9)

rovnoprávní s Araby, ale přesto byli tolerováni. Postavení Židů určovala *dhimma*, což byla smlouva mezi muslimským vládcem a židovskou obcí, popřípadě jinou nemuslimskou obcí. Dle *dhimmy* měly nemuslimské obce uznat nadvládu islámu a muslimského státu nad nimi. Tím zpečetili svou podřízenost a své nízké postavení. Byli nuceni platit daň z hlavy, tzv. *džizju*, která se na muslimy nevztahovala. Jinověrci byli i společensky omezení. Na druhou stranu měli krom tohoto nerovnoměrného postavení také svá práva, jako například ochranu života a majetku, ochranu před vnějšími nepřáteli, svobodu vyznání a autonomii ve správě vlastních záležitostí.⁶ Po roce 638, kdy došlo chálífem Umarem k obsazení do té doby křesťanského Jeruzaléma, docházelo ke stále většímu nerovnoprávnímu postavení židovského obyvatelstva. Tzv. Umarova smlouva (*šurút*) diskriminovala jinověrce v několika nařízeních až do poloviny 19. století.⁷ Píše se v ní, že je zakázáno stavět synagogy (pouze opravovat stávající), Židé a křesťané nesměli vykládat Korán, nesměli prodávat muslimům alkoholické nápoje, nesměli zaměstnávat muslimské služebnictvo, museli prokazovat muslimům úctu, tři dny se museli postarat o muslimy na cestách, nesměli nikomu bránit ke konverzi k islámu, museli se odlišovat od muslimů v oblékání (bylo přikázáno nosit žlutý oděv, nehedvábný pás, nebo klobouk a jiné boty než muslimové – křesťanům byla určena barva modrá), nesměli přijímat muslimská jména, lázně mohli navštěvovat jen tehdy, pokud na krku měli zavěšeno něco, co je odlišovalo od muslimů, nesměli vlastnit zbraně, nesměli jezdit na koních nebo mulách (pouze na oslech), hroby a domy nesměly být větší než muslimské, nesměli být zaměstnáni ve vládních úřadech (aby nebyli nadřizeni muslimům). I přes to, že se tyto zákazy nedodržovaly striktně, mohl je stát kdykoli vymáhat.⁸

---

⁶ LEWIS, B. (1996; 191)

⁷ POJAR, M. (2004, 9)

⁸ LEWIS, B. (1997, 191)

4.2. Přistěhovalecké vlny a vznik sionismu

V druhé polovině 19. století začal v Evropě sílit výrazný antisemitismus v podobě různých krvavých pogromů a diskriminace Židů. Tyto antisemitské odpory byly příčinou masivního stěhování židovského obyvatelstva na palestinské území v několika přistěhovaleckých vlnách, tzv. *alijích*. Jak píše Marek Čejka: „Židovští imigranti přicházeli do Palestiny oficiálně jako turisté a poutníci a používali diplomatických výsad, jež Turecko garantovalo západním mocnostem. V Palestině zakládali sionisté na odkoupené půdě své usedlosti, farmy, později i vesnice a celá města.“⁹ Židovští imigranti byli při zakládání osad na palestinském území závislí na podpoře lidí z diaspor. Například filantrop baron James Rothschild věnoval v letech 1884 – 1900 podporu ve výši zhruba 6 milionů USD, za kterou byly pořízeny půdy, stavby domů, zavodňovací kanály, bylo vybudováno několik domovů pro přestárlé atd.¹⁰

Židé si uvědomovali nejen svou náboženskou příslušnost, ale i národnost. A proto se zrodilo přesvědčení, že by i oni měli mít svůj stát. Hlavním protagonistou se na sklonku 19. století stal vídeňský novinář Theodor Herzl. Ten byl přesvědčen, že vytvořením vlastního státu skončí antisemitský odpor v Evropě. Uvažoval, zda vytvořit židovský stát na území Argentiny, Ugandy, Kypru nebo Palestiny. Jeho kniha *The Jewish State: An Attempt at a Modern Solution* vyvolala takový entuziasmus, že byl v roce 1897 uspořádán První sionistický kongres konaný v Basileji. Kongres přijal usnesení, které deklarovalo snahu o vytvoření státu v Palestině, neboť to bylo území, které bylo pro Židy historickou domovinou.¹¹

4.2.1 Židovské přistěhovalecké vlny

1. alija (1882 – 1903): asi 25 tisíc osob¹², vyvolána pogromy v Rusku a organizace připisována hlavně příslušníkům hnutí Chovevej Cijon a Bilu.

---

⁹ ČEJKA, M. (2005, 26)

¹⁰ POJAR, M. (2004, 30)

¹¹ CHAPMAN, C. (2003, 54-56)

¹² SACHAR, M. (1998, 42)

2. alija (1904 - 1914): kolem 40 tisíc osob z východní Evropy, které přišly hlavně v reakci na revoluce (především v Rusku). Během této vlny bylo založeno město Tel-Aviv, první kibuc (Drgania) a došlo k oživení hebrejštiny. Většina příchozích byli socialisté.

3. alija (1919 - 1923): 35 tisíc osob, opět hlavně z Polska a Ruska. Reagovali hlavně na Balfourovou deklaraci a její zmínku o „Židovské národní domovině“.

4. alija (1924 - 1928): asi 67 tisíc osob, zahrnovala především střední vrstvy z Polska osídlující hlavně města a Židy, kteří překročili imigrační kvóty do USA.

5. alija (1929 - 1939): 250 tisíc lidí, byli to hlavně sekularizovaní němečtí Židé prchající před nacisty; tato alija zásadně změnila demografický charakter židovské populace v mandátu Palestina.¹³

6. a 7. alija nebo také „Alija Bet“ (1940 - 1948): asi 100 tisíc osob, hlavně lidé prchající před holocaustem či po válce přicházející z koncentračních táborů; toto číslo je relativně nízké kvůli britským omezením židovského přistěhovalectví během druhé světové války.

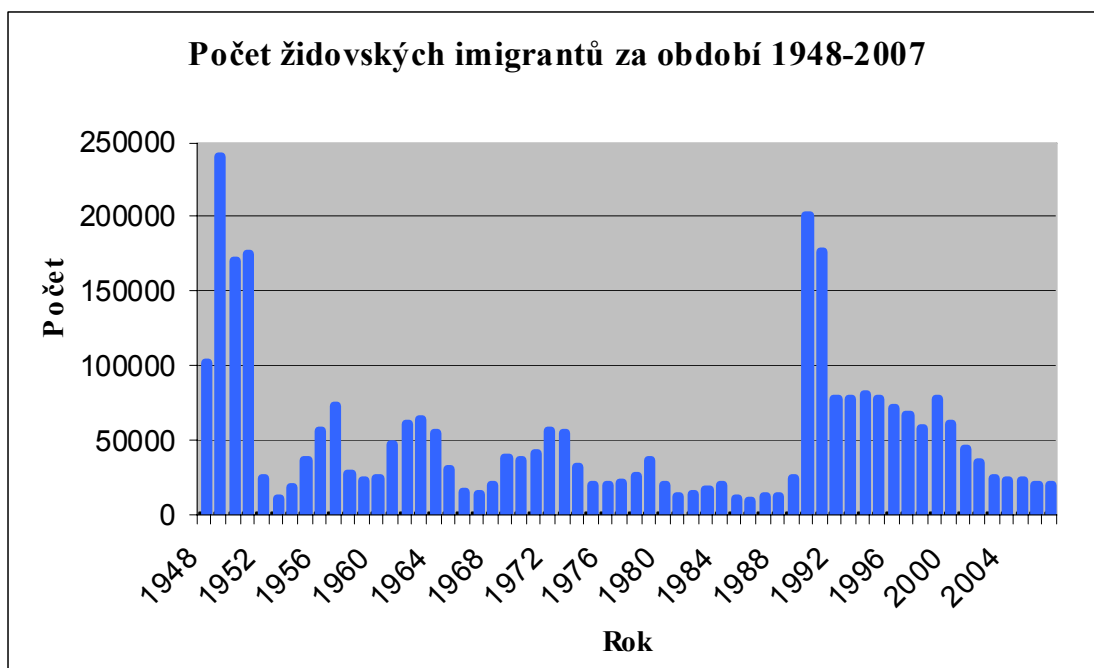
1948 - 1951: přes 600 tisíc osob, vůbec největší přistěhovalcká vlna následovala vzápětí po vzniku Izraele a byli v ní jak východoevropští Židé, tak Židé z arabských zemí na Blízkém východě a severní Africe.

80. - 90. léta: velká imigrační vlna Židů ze zemí (bývalého) Sovětského svazu. Např. v mezidobí 1989 - 1990 jich přišlo do Izraele 200 tisíc. V roce 1991 byla uskutečněna Operace Šalamoun, jejímž prostřednictvím přesídlilo do Izraele 14 tisíc Židů z Etiopie.¹⁴

---

¹³ PAVLINCOVÁ, H., HORYNA, B. (2003; 43)

¹⁴ ČEJKA, M. (2005; 26-27)

Obr. č.1: Počet židovských imigrantů do Izraele za období 1948-2007 ¹⁵

V počátcích židovských přistěhovaleckých vln neviděli palestinští Arabové žádný velký problém. Naopak nové přistěhovalce vítali a doufali, že jim kooperace se sionisty přinese nové možnosti. Snad jediným možným svárem v té době se stal odprodej půdy Židům, protože asi 90 % palestinských Arabů bylo rolníky nebo pastevci, kteří sice na ní hospodařili, ale vlastnily ji arabské rodiny a klany ve většině případů žijící v zahraničí, kteří v prodeji viděli dobrý zisk peněz. Tím počala eskalace „nenávisti“ vůči sionistům. Jak uvádí Čejka, tak „k tomuto stavu nepřispěli ani tak sionisté, kteří se chovali pragmaticky a sledovali své cíle, jako spíš nezodpovědnost arabských majitelů půdy.“ ¹⁶ Židovské osady, které byly po příchodu přistěhovalců založeny, se později staly základem Izraele.

Konec první světové války znamenal masivní příliv Židů do Palestiny. Sionisté totiž byli v listopadu 1917 podpořeni dopisem Britského ministra zahraničí adresovaným prezidentovi Britské sionistické federace lordu Rothschildovi, tzv. Balfourovou deklarací, ve kterém se ale Británie nevyjadřuje přímo k židovskému samostatnému státu, ale k nepřesně definované „národní

¹⁵ Vlastní zpracování; zdroj dat: Jewish Virtual Library [online].[2002-12-29].[cit. 2008-03-25]. Dostupné na <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Immigration/Immigration_to_Israel.html>

¹⁶ ČEJKA, M. (2005, 28-29)

domovině“. Tento dopis byl de facto dalším zdrojem arabského odporu vůči Židům.

4.3. *Arabsko-židovské spory v mandátní Palestině*

V dubnu roku 1920 se sešly vítězné mocnosti první světové války na konferenci v San Remu, kde Palestinu uvedli pod správu Velké Británie. Toto rozhodnutí o dva roky později ratifikovala Rada Společnosti národů. Britové se okamžitě chopili své moci a začali budovat soudní systém, chybějící policejní a pohraniční sbor a zřídili městské rady, vybudovali také nejen infrastrukturu jako například železnice, silnice a telekomunikace, ale pouštěli se do výstavby škol a zdravotních zařízení. Úředními jazyky byly kromě angličtiny i hebrejščina a arabština.

Od počátku mandátní správy se vztahy mezi Araby a Židy začaly citelně zhoršovat, a proto Arabové začali podnikat útoky na židovské osady. Britové se situaci snažili řešit, a tak v roce 1922 vydal státní tajemník pro kolonie Winston Churchill první *Bílou knihu*, která potvrzovala sionistické nároky na Židovskou národní domovinu, ale pouze s omezením na západ od řeky Jordán. Reakcí Arabů bylo jednoznačné odmítnutí.

Od počátku ustanovení mandátu odmítali Arabové jakýkoliv dialog s Židy a důsledkem byly četné nepokoje. V letech 1928 - 1929 vypukly střety mezi znesvářenými etniky v Jeruzalémě a Hebronu, kdy byli napadáni ortodoxní židovské čtvrti. Veškerým zdrojem válek byla stále půda, kdy Arabové cítili, že jim Židé skupují jejich úrodnou zem. Židovský národní fond totiž nedovoloval vykoupěnou půdu prodávat zpět do arabských rukou.

V poválečném období rostly populace obou národností. Během třetí alije vzrostl počet Židů na 103 000 a během dalších tří let se populace rozrostla na 154 000.¹⁷ Početná byla ale i populace arabské komunity. Ta v roce 1935 dosáhla necelého jednoho milionu (tedy o půl milionu více, než Židů) a tím vzrůstalo i její sebevědomí a eskalace útoků a různých povstání. Například v roce 1936

---

¹⁷ POJAR, M. (2004, 39-40)

během povstání, kdy byla páchána masová pronásledování na Židech a vyhlášena celonárodní stávka, Arabové požadovali úplné zastavení židovské imigrace. Britové na nepokoje odpověděli zřízením Peelovy vyšetřovací komise, která dospěla k závěru, ve kterém doporučovala omezit židovskou imigraci na maximální počet 12 tisíc osob ročně po dobu pěti let, a navrhla rozdělit zemi na židovský stát - na území při pobřeží a na Galileu, na arabský stát složený ze zbývajících země, a britskou enklávu s přístupem k moři. Toto rozdělení se samozřejmě nesetkalo s kladným přijetím u Arabů, i Židé měli připomínky, ti ale návrh přijali.

Po dalším velkém povstání trvajícím skoro dvě léta od roku 1937 přicházely různé návrhy na rozdělení Palestiny, ty byly „nečekaně“ opět rezolutně odmítány jak z arabské tak i z židovské strany.

17. května 1939 Britové vydali další *Bílou listinu*, která potvrzovala názor, aby „židovský stát nebyl vytvořen proti vůli arabské menšiny“.¹⁸ Tento dokument stvrzoval vznik nezávislého palestinského státu do deseti let. Zavedl kvóty pro další příchozí imigranty na pouhých 10 000 osob za rok po dobu následujících pěti let a k tomu dalších 25 000 příchozích. Imigrace nově příchozích měla odsouhlasit arabská strana. Listina také zakázala jakýkoliv prodej půdy Židům. I když byla listina výrazně proarabská, setkala se s odmítnutím. Židé považovali její přijetí jako porušení veškerých slibů. Arabové ji odmítali z toho důvodu, že Palestinský stát neměl vzniknout okamžitě.

I přes spolupráci Britů a Židů v průběhu druhé světové války (130 000 Židů proti fašismu bojovalo v RAF) Britové striktně dodržovali Bílou listinu a její limity pro imigranty a nemínili ustoupit z těchto opatření a navíc ani nepodléhali vyvíjejícího se tlaku ze strany Spojených států. To v Palestině podněcovalo protibritské nálady nejen u Arabů, ale i u židovského obyvatelstva. Navíc ze strany Židů sílil radikalismus a vznikly radikální skupiny *Irgum* a *Lechi*, které v roce 1945 zaútočily na britská zařízení v Palestině.

---

¹⁸ ČEJKA, M. (2005, 50)

V roce 1947 byla Británie z dalších jednání a snah o vyřešení situace tak frustrována, že rozhodla postoupit celou palestinskou otázku Organizaci spojených národů.

Tab. č. 1: Populace v britském mandátu Palestina¹⁹

Rok	Celkově	Muslimové	Židé	Křesťané	Ostatní
1922	728 048	589 177 (78 %)	83 790 (11 %)	71 464 (10 %)	7 617 (1 %)
1931	1 036 339	761 922 (74 %)	175 138 (17 %)	89 134 (9 %)	10 145 (1 %)
1945	1 764 520	1 061 270 (60 %)	553 600 (31 %)	135 550 (8 %)	14 100 (1 %)

4.4. Rezoluce OSN a vyhlášení samostatného Státu Izrael

V dubnu roku 1947 se OSN začala věnovat palestinské otázce a 13. května zřídila Zvláštní komisi pro Palestinu UNSCOP, která měla za úkol najít nějaká řešení. UNSCOP se skládala ze zástupců Austrálie, Kanady, Československa, Guatemaly, Indie, Íránu, Nizozemí, Švédska, Uruguaye a Jugoslávie. UNSCOP diskutovala nad několika návrhy. Většina členů byla pro rozdělení, které počítalo s arabskou oblastí zahrnující západní Galileu, pahorkatinu v centrální Palestině s výjimkou Jeruzaléma a pobřežní pás vedoucí jižně od Išudu k egyptské hranici. Židovská oblast měla zaujímat zbytek, kromě Jeruzaléma s Betlémem, kde se předpokládalo mezinárodní teritorium. Menšina UNSCOP výše uvedené pokládala za protiarabské a za neuskutečnitelné. Navrhovala přeměnu mandátu v nezávislý federativní stát tvořený arabskými a židovskými kantony, kde by Jeruzalém byl hlavním městem.²⁰

29. listopadu 1947 byla na schůzi Valného shromáždění OSN přijata rezoluce č. 181 a tím se de facto rozhodlo o rozdělení Palestiny na dva

¹⁹ Zdroj: Wikipedia.[online].[2008-3-18].[cit. 2008-3-18].Dostupné na <http://en.wikipedia.org/wiki/British_Mandate_of_Palestine>

²⁰ SACHAR, H. M. (1999, 245)

samostatné státy – židovský a arabský. Židům mělo připadnout zhruba 56 % území, což představuje asi 14 300 km², na kterém žilo 935 000 obyvatel (358 000 Židů a 397 000 Arabů). Arabský stát měl mít celkovou rozlohu 11 700 km², což představoval zbytek území (tj. 44 %), na kterém se nacházelo 840 000 Arabů a zhruba 10 000 Židů.²¹ Arabský stát se měl sestávat ze západní Galileje, pahorkatiny v centrální Palestině a pobřeží jižně od Išudu k Egyptu.²² Zbytek, tzn. východní Galileu, údolí Jisreel, Negevskou poušť a celou pobřežní oblast po Jafu, měl tvořit židovský stát.²³ Zvláštním statutem mělo být město Jeruzalém se svým okolím a s Betlémem. V roce 1947 v Jeruzalémě žilo asi 165 000 lidí, z toho se 100 000 hlásilo k židovské příslušnosti, 34 000 k arabské a 31 000 ke křesťanské. Muselo však dojít k územnímu rozšíření, aby dle plánů mohl být Jeruzalém mezinárodní enklávou s početní rovnováhou jak Arabů tak Židů. Po rozšíření v oblasti žilo 205 000 lidí (100 000 Židů a 105 000 Arabů).²⁴

4.5. První arabsko-izraelská válka (1948-1949) – Válka za nezávislost

14. květen 1948 byl ve znamení odchodu posledního britského vojáka z palestinského území a vyhlášení samostatného státu Izrael. Druhý den, tj. 15. květen, znamenal vpád vojsk a nesouhlas s nově vzniklým státem Spojenců z Arabské ligy. V tento den tedy zahájili Egypt, Jordánsko, Irák, Sýrie, Libanon a Saúdská Arábie ofenzívu proti právě vzniklému Izraeli. Cíl útoku byl jasný. Měl zastrašit nepřítele a ukázat mu svou vojenskou sílu, popřípadě získat nějaká území. Egypt se zajímal o území Negevské pouště, Jordánsko mělo zájem o západní břeh Jordánu a o Jeruzalém a Sýrie si kladla nároky na okolí Genezaretského jezera.²⁵

Arabové, kteří měli velkou početní převahu vojáků a byli velmi organizovaní, doufali v jistou výhru. Židé disponovali pouze několika

---

²¹ POJAR, M. (2004, 51-52)

²² SACHAR, H. M. (1999, 245)

²³ POJAR, M. (2004, 52)

²⁴ MÜLLER, Z. (2004, 75)

²⁵ KAŠIČKA, P. (1997, 41)

málopočetnými organizacemi jako např. Hagana, Stern, IZL a narychlo vytvořenou lidovou armádou. Hagana se posléze přeměnila na izraelskou armádu.²⁶ První dva týdny bojů se nesly ve znamení značných úspěchů pro Araby. Příčinu na tom měla hlavně materiální nepřípravenost Izraele.²⁷ Arabové však byli ve svém boji zaskočeni takovým židovským odporem, který jejich postup zadržel už na hranicích. OSN se snažila zabránit krveprolití embargem, který uvalila na oblast Středního Východu. Na tento postup však doplatili Židé, kteří na rozdíl od Arabů nebyli na invazi připraveni a měli tak malé zásoby zbraní. Agenti Hagany tedy sháněli zbraně po celé Evropě a uspěli až u Československé vlády, která situaci v níž se sionisté ocitli chápala.²⁸ 10. června vyhlásila Rada bezpečnosti OSN příměří mezi oběma znesvářenými stranami na 28 dní. Tuto dobu ale strany nevyužily k mírovému dialogu, nýbrž k dalšímu zbrojení a přípravě na boje. Bezprostředně po uplynutí příměří zahájil Izrael útok v oblasti Negev a donutil egyptské vojsko k ústupu.²⁹ Židé během této války získali celou Galileu, část Negevské pouště. Město Jeruzalém, ačkoliv mělo být mezinárodní, bylo rozděleno na dvě části - západní část připadla Izraeli (který ji ustanovil jako své hlavní město) a východní část (včetně starého města a posvátných míst) připadla Jordánsku. V roce 1949 Izrael nakonec podepsal se soupeři příměří: 24.2. s Egyptem, 23.3. s Libanonem, 3.4. s Jordánskem a 20.7. se Sýrií.

Ve výsledku sice židovský stát vznikl, avšak nerespektoval hranice, které mu k tomu vytyčila rezoluce OSN č. 181. Území, které Izrael ve svůj prospěch dobyl, následně anektoval. Z plánovaných 14 000 km² se území rozšířilo na 20 700 km². Území, kde byl vyhlášen izraelský stát, Arabové následně opustili.³⁰ Čejka dodává, že „z původního více než milionu Arabů, kteří žili

---

²⁶ ČEJKA, M. (2005, 80)

²⁷ KAŠIČKA, P. (1997,41)

²⁸ Celkový počet zbraní dodaných z Československa do Izraele byl: 39 500 pušek, 5 635 lehkých kulometů, 200 těžkých kulometů, asi 76 miliónů nábojů, 84 letadel. ČEJKA, M. *Izrael a Palestina : Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 1. vyd. Brno : Centrum strategických studií, 2005. str. 81.

²⁹ KAŠIČKA, P. (1997, 41-42)

³⁰ VELENSKÝ, J. (2002, 32)

v Palestině v roce 1947, zůstalo v Izraeli v roce 1949 pouhých 133 000.“³¹ Většina uprchlíků našla azyl v částech Palestiny – v pásmu Gazy a na Západním břehu, které okupovali Egypt a Jordánsko. Výsledek této války de facto upevnil pozici Izraele na Blízkém východě.

4.6. Suezská válka

V Egyptě byl do prezidentského křesla zvolen Gamal Abdel Násir, který byl znám svými kritickými postoji vůči Izraeli a západoevropskými mocnostmi. V červenci 1956 přijala egyptská vláda rozhodnutí o znárodnění Suezského průplavu. Za tento čin, z kterého měla být financována stavba Asuánské přehrady, byl Násir v Arabském světě oslavován. Francii a Británii, jakožto vlastníkům, se to samozřejmě nelíbilo, a proto se snažili s Egyptem na diplomatické úrovni vyjednávat. Po egyptském odmítnutí začali „spojenci“ tajně jednat s Izraelem. Násir tedy 26. června 1956 nechal uzavřít strategickou Tiranskou úžinu, která odděluje Arabský záliv od Rudého moře, pro izraelské lodě. V důsledku tohoto kroku byl od světa odříznut jediný izraelský přístav u Rudého moře Ejlát. Proti tomuto aktu se vojensky ohradili Británie, Francie a Izrael. Vojenská intervence začala v noci z 29. na 30. října 1956. Izraelská armáda postupovala ve třech proudech. Jižní proud měl rozkaz dobýt Šarm al-Šeik, osadu na jižním cípu Sinajského poloostrova, střední proud měl za úkol dobýt město Ismáíliá a severní proud útočil na středomořskou oblast u Port Saidu. Postup se zastavil 16 km od Suez. ³²

2. listopadu 1956 byla na zasedání Rady bezpečnosti OSN přijata rezoluce, která apelovala na zastavení bojů. Válčící britsko-francouzsko-izraelská koalice však na tuto rezoluci nereagovala a bojovala dál. Zapůsobila až teprve pohrůžka ze strany SSSR, že Egyptu vojensky pomůže.³³ Pro skončení války hlasovala také většina členů OSN včetně USA.³⁴

---

³¹ ČEJKA, M. (2005, 84)

³² KAŠIČKA, P. (1997, 42)

³³ tamtéž

³⁴ VELENSKÝ, J. (2002, 36)

Izrael si během Suezské války vydobyl Gazu a Sinajský poloostrov. Na nátlak OSN se však musel později všech dobytých území vzdát. Vzrostl i význam Ejlátu, který se otevřel a jehož prostřednictvím Izrael snadno navazoval kontakty v Asii a Africe. Jako odvetu Francii a Británii znárodnil v roce 1957 Násir jejich společnosti, jednalo se především o banky a pojišťovny.³⁵

Jediný výsledek, který byl izraelskou intervencí dosáhnout, byl anulování Egyptského nároku na Suezský průplav. Izrael však v očích světové veřejnosti klesl opět o něco níž. Přispěl k tomu i fakt, kdy během války vyhlásil zákaz vycházení, během kterého izraelští vojáci postříleli 43 obyvatel vesnice Kafr Kásim, kteří o zákazu neměli ani potuchy.

4.7. Šestidenní válka (1967)

Přítomnost mírových jednotek OSN po skončení suezské krize přinášela jisté uklidnění situace s Egyptem, byť byly obě země ve válečné pohotovosti.

V roce 1967 vytvořili Egypt a Sýrie válečnou alianci a uskutečnili několik přesunů směrem k hranicím Izraele. Napětí na syrsko-izraelské hranici vzrůstalo a vyvrcholilo egyptskou blokadou Tiranské úžiny. Navíc Násir požádal OSN o stažení svých mírových jednotek z oblasti, čemuž OSN vyhověla. Izraelská vláda tak usoudila, že válka je nevyhnutelná.

30. května 1967 byl podepsán pakt o společné obraně mezi Egyptem a Sýrií. Společná vojska čítala na 300 tisíc vojáků a 450 letadel. Oproti tomu měl Izrael o něco málo vojáků a letadel, ale tato početní zaostalost byla vyrovnána kvalitou. Arabové měli totiž přestárý důstojnický sbor, chatrnou infrastrukturu a telekomunikace, nedostatek bojového entuziasmu téměř u všech vojáků.

5. června 1967 podniklo izraelské letectvo preventivní útok na egyptskou linii na Sinajském poloostrově. Tato akce de facto dokonale ochromila veškeré egyptské letectvo. Stejně úspěchy prožívali Židé i na jiných frontách (syrsko-izraelské a jordánsko-izraelské), kde 6. června vyhráli. Třetí den dosáhla

---

³⁵ VELENSKÝ, J. (2002, 36)

izraelská armáda k Suezskému průplavu a ve stejný den vydala Rada bezpečnosti OSN rezoluci o zastavení bojů.

Izrael dobyl celý Západní břeh, Jordánskem obsazený Východní Jeruzalém a další města, jako například Ramalláh, Hebron, Betlém. Dobył i pásmo Gazy a celý Sinajský poloostrov.³⁶ Získal tak území, které bylo třikrát větší než byla jeho dosavadní rozloha. Celková rozloha Izraelem spravovaných území po skončení války čítala 68 500 km² s 1,2 milionem Arabů.³⁷ Válka skončila ohromným vítězstvím Izraele, na jehož straně padlo „pouhých“ 779³⁸ vojáků.³⁹ Izraeli připadly i naftové doly na Sinaji, ze kterých financoval i své válečné ztráty.

Po válce OSN rozhodla, že do oblasti Golanských výšin a Suezského průplavu vyšle pozorovatele, kteří budou dohlížet na dodržování příměří. Dne 22. listopadu 1967 přijala Rada bezpečnosti OSN kompromisní rezoluci č. 242. Ihned ji přijal Izrael, následně Jordánsko a jako poslední ji 8. června ratifikoval Egypt. Ke klíčovým bodům patřilo vzdání se nároku Izraele na území získaných po válce a která zaručila všem státům Středního východu suverenitu a nezávislost – tedy i Izraeli.⁴⁰ Rezoluce také apelovala na Egypt, aby neporušoval mezinárodní právo tím, že bude blokovat úžiny do Rudého moře. Konkrétně rezoluce požadovala:

(I) *stažení izraelských ozbrojených sil z území okupovaných v nedávném konfliktu;*

(II) *skončení veškerého válečného stavu a všech nároků z něho vyplývajících a respektování a uznání svrchovanosti, územní celistvosti a politické nezávislosti každého státu této oblasti jejich práva žít v míru, v bezpečných a uznaných hranicích bez hrozeb nebo aktů násilí;*

Dále požaduje nutnost

a) zaručení svobody plavby mezinárodními vodními cestami v této oblasti;

---

³⁶ ČEJKA, M. (2005, 114)

³⁷ POJAR, M. (2004, 63)

³⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Six-Day_War

³⁹ Na arabské straně byly ztráty několik tisíců.

⁴⁰ VELENSKÝ, J. (2002, 49)

- b) dosažení spravedlivého vyřešení problému uprchlíků;
- c) zaručení územní nedotknutelnosti a politické nezávislosti každého státu této oblasti opatřeními zahrnujícími zřízení demilitarizovaných pásem;⁴¹

„Z pragmatických důvodů rezoluci však členské státy OSN na Blízkém východě často buď vůbec nerespektovaly, nebo si rezoluci interpretovaly způsobem, který jim vyhovoval.“⁴²

Vítězství Izraele způsobilo vlnu euforie a nadšení mezi Židy, neboť se zmocnili pro ně těch nejposvátnějších míst jako například Chrámové hory se Zdí nářků v Jeruzalémě. Někteří ale prohlašovali, že výhra a dobytá území nemusí přinést Izraeli výhodu. Měli pravdu, neboť pozdější spory s Palestinci byly důsledkem právě výhry v Šestidenní válce. Pod vojenskou správou okupovaných území se ocitli totiž i Palestinci, což vedlo k dalším uprchlickým vlnám. Některým Palestincům se ale naskytlá příležitost finančně si přilepšit, neboť někteří z nich začali v Izraeli pracovat. Z pohledu Izraelců však byli viděni jako levná pracovní síla. Izrael začal na svých nově nabytých územích zakládat osady, neboť do země přicházelo stále více imigrantů.

4.8. Válka Yom Kippur

V Egyptě v roce 1970 po smrti prezidenta Nasira dosedl na jeho místo do křesla dosavadní viceprezident Anwar el-Sadat a spolu s ním se objevila myšlenka navrácení okupovaného Sinajského poloostrova. Tato myšlenka byla Izraelem okamžitě odmítnuta i přesto, že Egypt nabízel uzavření mírové smlouvy. V září roku 1971 se vysocí syrští a egyptští důstojníci sešli u kulatého stolu a vymysleli tajný plán útoku na Izrael. Ten se o dohodě sice dozvěděl, ale neznal datum útoku. Navíc podlehl tlaku, kdy *„západní veřejné mínění odsuzovalo předchozí izraelské preventivní obranné útoky“⁴³*, a tak Izrael přijal roli, ve které bude vyčkávat a zdrží se jakýchkoli preventivních útoků .

---

⁴¹ Palestinská otázka v dokumentech (1975, 376-377)

⁴² ČEJKA, M. (2005, 119)

⁴³ VELENSKÝ, J. (2002, 52)

V sobotu 6. října 1973, kdy Židé slavili svátek Yom Kippur (Den smíření), došlo k „nečekanému“ útoku ze strany Egypta a Sýrie. Tento den byl vybrán záměrně, neboť v době svátku v Izraeli nefunguje veřejná doprava a nevysílá ani rádio ani televize a lidé tráví čas ve společnosti svých blízkých doma nebo v synagogách a je vyhlášen zákaz cestování. Egypt postupoval po narychlo vybudovaných pontonových mostech přes Suezský průplav a zaútočil na systém pevností Bar Lev, který byl považován za nedobytný. Po totálním zničení obranné linie postupovala egyptská vojska na Negev. Ve stejný čas zaútočila ze severovýchodu i vojska Sýrie a Iráku. Napadení dostalo Izrael do velmi vážné několikadenní krize, ze které se ale vzpamatoval díky rychlé dodávce zbraní z USA za 2,2 miliardy dolarů. Izraelci tak mohli přejít do útoku 8. října a do doby podepsání příměří (24.10.) získali zpět ztracené území a postoupili na dostřel Damašku a obklíčili velkou část egyptské armády.⁴⁴

Válka skončila nespokojeností na obou stranách. Arabové byli zklamáni z další potupy ze strany nepřítele. Izraelci, i přes to, že zvítězili, měli ztráty na životech třikrát větší než v Šestidenní válce. Navíc kritizovali práci svých tajných služeb, které měly být o připravovaném útoku informovány.⁴⁵ V kontextu je ještě nutno zdůraznit, že do celé akce byla zapojena i americká diplomacie v čele s Henrym Kissingerem. Prezident Sabat tehdy požádal o pomoc USA a Sovětský svaz. Moskva pohrozila, že bude připravena použít své ozbrojené síly i za předpokladu rozhodnutí postrádající souhlas USA. To vyvolalo reakci, kdy byly uvedeny americké nukleární zbraně do stavu nejvyšší pohotovosti. Vzniklou krizi musela řešit až Rada bezpečnosti OSN.⁴⁶ Již dva dny před podepsáním mírové dohody přijala Rada bezpečnosti opět další rezoluci (č. 338), aby byly v maximální míře ukončeny všechny bojové operace a vyzvala všechny zúčastněné strany, aby dodržovaly rezoluci č. 242 přijatou v roce 1967, a aby se zasadily o dosažení spravedlivého a trvalého míru v oblasti.⁴⁷

---

⁴⁴ JOHNSON, P. (1991, 648-649)

⁴⁵ KAŠIČKA, P. (1997, 44)

⁴⁶ KAŠIČKA, P. (1997, 44)

⁴⁷ Palestinská otázka v dokumentech (1975, 454)

V roce 1978 v Camp Davidu byl nastartován mírový proces, který vyvrcholil v březnu 1979 ve Washingtonu, kde Egypt a Izrael mezi sebou podepsali mírovou smlouvu založenou na rezolucích Rady bezpečnosti č. 242 a 338. Izrael se měl vzdát Sinaje a zrušit dvacet tamních židovských osad. Egypt se na oplátku zavázal, že už nebude blokovat Suezský průplav pro izraelská plavidla. Egypt si za podepsání této dohody vysloužil v arabském světě přídomek „zrádný Egypt“.⁴⁸

4.9. Libanonská válka

Šestidenní válka přinesla výsledky vzednutí velké utečenecké vlny Palestinců, kteří nacházeli své útočiště v uprchlických táborech na jihu Libanonu, kam byli také z Jordánska vyhnáni bojovníci OOP⁴⁹, kteří prováděli útoky na izraelské civilní obyvatelstvo. Po každém takovém útoku Izrael nasadil odvetu, která ale měla velký vliv na civilní obyvatelstvo žijící v uprchlických táborech.

Izrael díky eskalaci přepadů vzal situaci do svých rukou a v březnu 1978 v akci nazvané *Litani* obsadil jižní Libanon, ze kterého bojovníky OOP zatlačil na sever. Následně byla schválena další rezoluce (č. 425), která pověřila k tomuto účelu nově vytvořené jednotky UNIFIL⁵⁰ o zabezpečení míru v oblasti. Po nástupu těchto jednotek se v červnu Izrael stáhl zpět.⁵¹

Dne 3. června 1982 provedlo v Londýně Palestinské národní osvobozené hnutí (PNOH) ozbrojený útok na izraelského diplomata Šloma Argova. Útok se stal katalyzátorem invaze nazvané „Mír pro Galileu“, při které 6. června postupovalo 80 tisíc vojáků směrem k Libanonu. Během tažení se vojska dostala i do střetu se Syrskou armádou. Cíl byl jasný – zničit a odříznout palestinské síly.⁵² Izrael během této letecké i tankové operace obsadil města Beaufort, Nabatia, Týros, Sidon a Damúr.

---

⁴⁸ ČEJKA, M. (2005, 150)

⁴⁹ Organizace pro osvobození Palestiny

⁵⁰ United Interim Force in Lebanon

⁵¹ POJAR, M. (2004, 67-68)

⁵² SACHAR, H. M. (1999; 678)

Během operace došli Izraelci k názoru, že je nezbytné palestinské gerily vyhnat z Libanonu, oproti původnímu plánu, kdy zamýšleli zatlačit je pouze do vnitrozemí.

Celá akce skončila teprve příměřím 10. června, kdy byl Bejrút obklíčen Izraelem. Další boje už pokračovaly pouze proti OOP.⁵³

Na celé Libanonské tažení, zvláště pak odstřelování Bejrútu, se snesla vlna celosvětové kritiky. Dokonce i v Izraeli proběhlo mnoho protivládních demonstrací. K dobru nepřispěla ani akce proizraelských falangistů, při které vnikli do bejrútských táborů Sabara a Šatila, jež si vyžádala vraždu přes tisíc civilistů.⁵⁴ Válka skončila až 1. září 1982, kdy se veškeré jednotky OOP v čele s Jásirem Arafatem přesunuly z Libanonu do Tuniska.

4.10. První intifáda

Na Blízkém východě se po Libanonské válce začalo uvolňovat politické klima. Vztahy mezi Egyptem a Izraelem ještě nikdy nebyly tak vstřícné, do Tel Avivu dokonce v roce 1986 Egypt poslal na diplomatickou misi svého velvyslance. O dobré vztahy se nový izraelský ministerský předseda Šimon Peres snažil i se sousedním Jordánskem.

Tento kladný vývoj vztahů mezi Izraelem a okolními zeměmi se pochopitelně nelíbil izraelským Palestincům, kteří se obávali o snížení subvencí z Arabských zemí pro své záležitosti. Mezi nimi zapustilo kořeny množství radikálních skupin, která podporovala řadu násilí v oblasti. Docházelo k vzájemným útokům jak ze strany Palestinců, tak i ze strany Izraelců.

Napětí eskalovalo po incidentu 9. prosince 1987, při kterém kamion projíždějící uprchlickým táborem smetl a zabil čtyři Araby. Palestinci byli přesvědčeni, že řidič kamionu civilisty přešel záměrně. Tato událost se stala začátkem pro lidové povstání, které bylo nazvána *intifádou* jejíž cílem bylo

---

⁵³ POJAR, M. (2004; 68)

⁵⁴ VELENSKÝ, J. (2002; 66)

ukončit izraelskou okupaci. Vlna odporu se okamžitě rozšířila i na Západní břeh a do východního Jeruzaléma.

Další den Palestinci dávali najevo svůj odpor ke všemu židovskému, házeli kameny na izraelské vojáky, napadali lid, židovská zařízení v mnoha početných demonstracích v Nábulusu a Jeruzalémě.⁵⁵

*„Izrael nebyl na podobné povstání vůbec připraven a zareagoval bez jednotného plánu, ale o to tvrději. Armádním jednotkám přicházely nejednotné povely, které byly různě interpretovány. Nedostatečný počet policejních jednotek suplovala armáda, ta však nebyla na potlačování nepokojů vůbec vycvičená a počínala si neadekvátně.“*⁵⁶ Je nutné ještě podotknout, že nepřipraveností armády se zvyšovaly ztráty na životech Palestinců, což vyburcovalo k dalším nepokojům. Formy odporu, ale nebyly jen násilné. U některých palestinských obchodníků je známo, že například bojkotovali izraelské zboží a nebo neplatili daně.

Za častý konec intifády je považováno datum podepsání smlouvy z Osla v roce 1993. *“Intifáda trvala skoro pět let a přivedla četné Izraelce k otázce zda je vůbec možné pokračovat v okupaci“*.⁵⁷

Ve své podstatě přinesla první intifáda Palestincům významné změny. Palestinci si ještě více uvědomili svou nacionalitu a sebeurčení. Vymanili se ze závislosti na okolních arabských státech. Jejich boj posílil požadavky na vytvoření vlastního státu a nepřímo vedl k podpisu mírových smluv z Osla.⁵⁸

Změnil se i postoj Palestinců k tradiční roli žen, které do té doby byly pouze v domácnosti. V průběhu intifády ženy dokonce vedly, organizovaly a nebo se aktivně podílely na organizacích různých pouličních demonstracích a univerzitních studentských hnutích.⁵⁹ Pozitivní vliv měl i odsun OOP do Tuniska, protože přestaly ozbrojené akce této skupiny.

---

⁵⁵ VELENSKÝ, J. (2002; 100)

⁵⁶ ČEJKA, M. (2005; 171)

⁵⁷ GILBERT, M. (2002; 513)

⁵⁸ ČEJKA, M. (2005; 172)

⁵⁹ DANIEL, Naila. *Palestinian Women in the Intifada* [online]. 1997 [cit. 2008-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://archive.peacemagazine.org/v13n4p24.htm>>.

4.11. *Období druhé intifády*

Druhá intifáda, neboli intifáda Al-Aksá, započala 28. září 2000, kdy v tento den stanul na Jeruzalémskou Chrámovou horu Ariel Šaron (v té době jako vůdce izraelské opozice), aby navštívil mešitu Al-Aksá, a odtud se rozšířila na další palestinská území.⁶⁰ Na rozdíl od první intifády byla intifáda Al-Aksá odlišná větší mírou násilí a větším počtem obětí. Za konec je považována smrt Jásira Arafata na podzim v roce 2004, nebo zpečetěním příměří v Šarm aš-Šajchu. Někteří zastávají názor, že druhá intifáda trvá stále.

Příčiny druhé intifády lze hledat už od roku 1993, kdy byla podepsána dohoda z Osla. V tomto mezidobí se zdvojnásobila populace židovských osadníků na palestinských územích. Ani palestinská ekonomika na tom nebyla dobře. Životní úroveň poklesla o 30 % a nezaměstnanost dosáhla 50 %. Frustraci Palestinců nijak nesnižoval ani fakt, že Izrael omezoval obchod a investice směřující do Palestiny, které by alespoň trochu mohly zlepšit život tamních obyvatel.⁶¹ Šaronova návštěva tak byla poslední kapkou již tak plného džbánu napětí a iritací.

Hned na druhý den povstaly nepokoje a násilí a okamžitě se rozšířily do pásma Gazy a Západního břehu. 30. září byl v Gaze při přestřelce zabit dvanáctiletý Mohammed al-Dura. Celý okamžik natočila francouzská televize. Tyto záběry, které shlédl celý svět, rozdmýchávali již tak napjatou situaci.

V říjnu téhož roku svolal prezident Bill Clinton schůzku, jejíž účastníci (Barak, Arafat, Mubarak, král Abdalláh II., Solana a Kofi Annan) se dohodli o uzavření příměří a zastavení veškerých bojů mezi Izraelci a Palestinci. Vydaný dokument se nazýval Mitchellova zpráva, jejíž apel na mír byl nevyslyšen.

Palestinci v první intifádě v bojích proti Židům používali kameny, zápalné lahve, nebo lehké ruční zbraně. Organizaci bojů v intifádě al-Aksá organizoval Hamás, který se „specializoval“ na sebevražedné zbraně. Proti těmto brutalitám izraelská strana zaujala restriktivní opatření. Tzn. útočila těžkou technikou na

---

⁶⁰ JAZAIRIOVÁ, P. (2001; 199)

⁶¹ ČEJKA, M. (2005; 214)

místa, kde proběhl sebevražedný útok, popřípadě šikanou palestinského obyvatelstva na checkpointech apod.⁶²

Za skličující je také považován neúspěch jednání vedeným Billem Clintonem mezi Ehudem Barakem a Jásirem Arafatem. Palestinská strana totiž odmítla kompromisní návrh zahrnující dělenou správu Jeruzaléma, souhlas s návratem 100 tisíc palestinských uprchlíků, předání celého území pásma Gazy, předání 88 - 94 % území Západního břehu a zrušení některých židovských osad na tomto území.⁶³

Tab. č. 2: Oběti druhé intifády za období 29.9.2000-29.2.2008⁶⁴

29.9.2000-29.2.2008	Na okupovaných územích	V Izraeli
Palestinci zabití izraelskými bezpečnostními složkami	4494	67
Palestinci zabití izraelskými civilisty	43	-
Izraelští civilisté zabití Palestinci	234	473
Členové izraelských bezpečnostních složek zabití Palestinci	239	87
Občané cizích zemí zabití Palestinci	17	37
Občané cizích zemí zabití izraelskými bezpečnostními silami	10	-
Palestinci zabití Palestinci	575	-

Druhá intifáda má také drtivý dopad na sociální úroveň Palestinců. palestinský Statistický úřad zveřejnil údaj, že více než dva miliony Palestinců měly v květnu a v červnu roku 2001 pobíraly měsíční plat pod 1300 šekelů, přitom hranice chudoby se pohybuje na 1642 šekelech.⁶⁵

⁶² ČEJKA, M. (2005; 220-221)

⁶³ Infoservis Člověka v tísní. [online]. [2004-03-16]. cit. 2008-03-29]. Dostupné na <<http://www.infoservis.net/art.php?id=1069232971>>

⁶⁴ Zdroj: The Israeli Information Center for Human Rights in The Occupied Territories. [online]. [2008-03-29]. [cit. 2008-03-29]. Dostupné na: <<http://www.btselem.org/English/Statistics/Casualties.asp>>

⁶⁵ TUREČEK, B. (2001; 11)

Od začátku druhé intifády bylo zabito 5179 Palestinců, z toho 575 obětí tvoří Palestinci zabiti Palestinci, a 1033 Izraelců.

5 ŘEŠENÍ ÚZEMNÍCH OTÁZEK V MÍROVÝCH SMLOUVÁCH OSLO I A OSLO II

Na začátku 90. let byla zahájena různá jednání Izraele, OOP a okolními arabskými zeměmi na mezinárodní úrovni o osudu vztahů Izrael vs. Palestina. Celý mírový proces odstartovala jednání v Madridu, která se především týkala procedurálních otázek, pokud ale došlo na území, nebyl Izrael ochoten jakýchkoli územních ústupků, byl pouze o omezenou autonomii pro Palestině.⁶⁶

V lednu 1993 (v této době ještě probíhala jednání v Washingtonu, která celý mírový proces odstartovala) byly zahájeny zákulisní bilaterální rozhovory mezi Izraelem a Organizací pro osvobození Palestiny. Rozhovorů se zúčastnili Mahmúd Abbás, vysoký představitel Organizace pro osvobození Palestiny, a Šimon Peres, který v té době vykonával funkci ministra zahraničních věcí Izraele. Bariéra vztahů definitivně padla 9. září 1993, kdy Jásir Arafat v dopise adresovaném Jicchaku Rabinovi uznal existenci státu Izraele a zával se k mírovému řešení konfliktu, zřekl se jakýchkoli teroristických činů a přejal odpovědnost nad všemi složkami Organizace pro osvobození Palestiny a uznal rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 242 a 338. Na důkaz nového „přátelství“ v odpovědi Jicchak Rabin uznal Organizaci pro osvobození Palestiny jako zástupce Palestinců při mírových rozhovorech.⁶⁷

13. září 1993 došlo ve Washingtonu k historickému počínu. Mezi Šimonem Peresem a Mahmúdem Abbásem byla podepsána Deklarace principů přechodné samosprávy (dále jen Deklarace principů), známá také pod názvem Dohoda s Oslo, která de facto znamenala začátek mírového urovnání.

---

⁶⁶ POJAR, M. (2004; 75)

⁶⁷ POJAR, M. (2004; 76)

Obr. č. 2.: Jitzak Rabin a Jásir Arafat si za přítomnosti Billa Clintona podávají ruce bezprostředně po podpisu Deklarace zásad ve Washingtonu.⁶⁸

Deklarace zásad už v prvním článku hovoří o ustanovení palestinské samosprávy a volené Palestinské národní rady pro Západní břeh a pásmo Gazy na přechodné období nepřesahující dobu pěti let a vedoucí k trvalému usmíření základě Rezolucí č. 242 a č. 338. Pětileté přechodné období začne od stažení izraelské armády z pásma Gazy a Jericha. Jednání o permanentním statutu a hranicích Západního břehu a pásma Gazy by dle článku 5 mělo začít okamžitě, ne však později než ve třetím roce přechodného období. Jednání by se měla zabývat problémy Jeruzaléma, uprchlíků, osad, bezpečnostními opatřeními, hranicemi, vztahy a spoluprací se sousedními státy.⁶⁹ Jednání by tedy mělo skončit 13. dubna 1999.

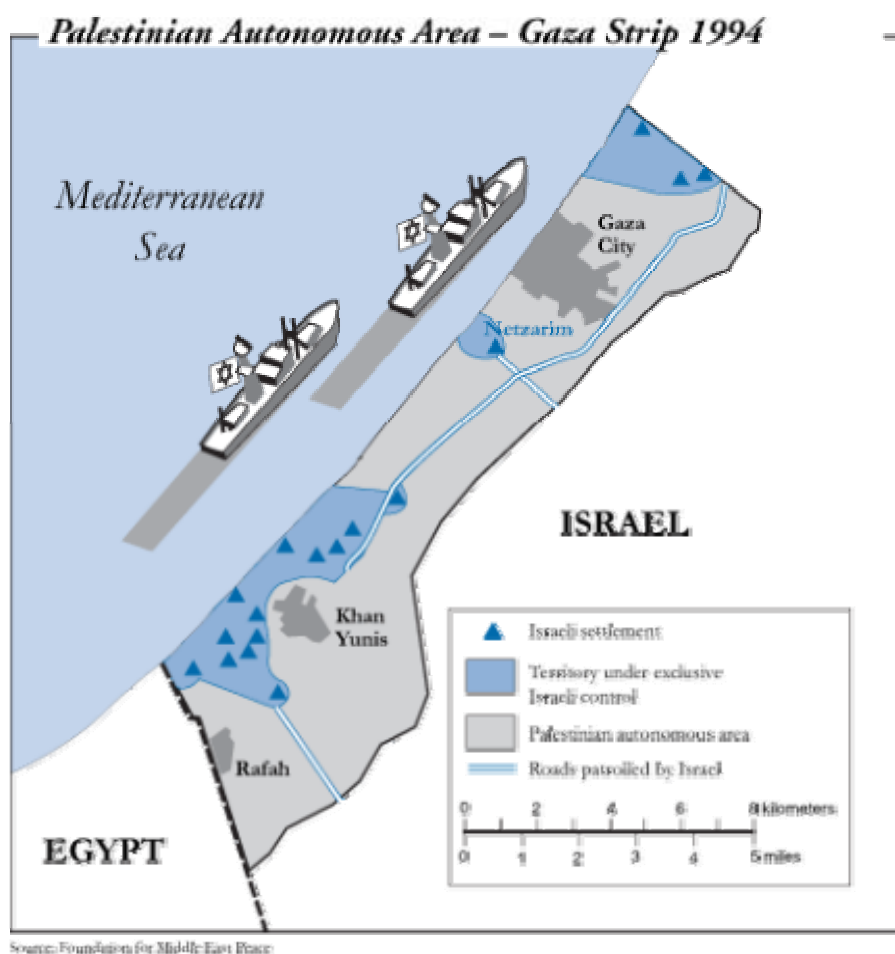
Ve smlouvě se diskutuje o přesných časových harmonogramech fází převzetí pravomocí palestinskou samosprávou. Od podpisu 13. září měla Deklarace zásad vstoupit v platnost o měsíc později, tzn. 13. října 1993. Dalším

---

⁶⁸ Obrázek převzat z American Public Media.[online].[2008-04-06].[cit. 2008-04-06].Dostupné na: <http://speakingoffaith.publicradio.org/programs/twonarratives/images/arafat-rabin_wh.jpg>

⁶⁹ BICKERTON, I., KLAUSNER, C. (2007; 267)

„cílovým“ datem měl být 13. prosinec, kdy se Palestinci s Izraelci měli dohodnout o stažení izraelské armády ze 78 %⁷⁰ území pásma Gazy (zbylých 22 % - „žlutá zóna“, izraelské kolonie a bezpečnostní zóna - bylo pod kontrolou Izraele) a z 6 130 hektarů Jericha⁷¹ a do 13. dubna 1994 (4 měsíce) měla být celá operace provedena. A od stažení měly být Palestincům předány na starost oblasti uvedené v článku 6: školství a kultura, zdravotnictví, sociální péče, přímé daně a turistika. Zároveň měla palestinská strana dle dohody zřídit Palestinský policejní sbor, který by udržoval pořádek uvnitř Západního břehu a pásma Gazy, zatímco Izraelci by dohlíželi na vnější ohrožení.⁷²

Obr. č. 3: Palestinská autonomní oblast v Pásmu Gazy v roce 1994⁷³

⁷⁰ Monitoring Israeli Colonization Activities In The Palestinian Territories.[online].[2008-04-07].[cit. 2008-04-07].Dostupné na: <<http://www.poica.org/pal-in-a-century/pal-in-a-century.php>>

⁷¹ tamtéž

⁷² BICKERTON, I., KLAUSNER, C. (2007; 267-268)

⁷³ Foundation For Middle East Peace.[online].[2008-04-07].[cit. 2008-04-07].Dostupné na: <http://www.fmep.org/maps/map_data/gaza_strip/gaza_strip_1994.gif>

Prvním krokem Deklarace zásad měla být podepsána dohoda do 13. prosince 1993 o stažení izraelských vojáků z okupovaných území. Podpisu mělo předcházet jednání o rozloze odstoupeného území, především Jericha. Až v částečné dohodě podepsané 9. února 1994 se řešila sporná území hranic mezi Západním břehem a Jordánskem a pásmem Gazy a Egyptem. Podle této dohody si měl Izrael podržet vojenskou kontrolu těchto hranic. Aby byla zachována bezpečnost, byla Gaza rozdělena na tři pásma. V prvním, které zahrnovalo pohraniční oblast (včetně osad Guš Kativ a Erez) a izraelská vojenská zařízení, na bezpečnost dohlíželi Izraelci. Druhé pásmo spadalo pod spolkontrolu Palestinců i Izraelců a zahrnovalo okolí osad a přístupové cesty do Gazy. Třetí bylo pouze pod palestinskou správou.⁷⁴

V květnu 1994 byl Rafat zvolen prezidentem Palestinské samosprávy a 1. července 1994 přeložil sídlo OOP z Tuniska do Gazy. Byl to první krok, který realizoval první ustanovení dohody z Osla – uznání OOP.⁷⁵

Další úspěch jednání byl zpečetěn ve Washingtonu, kde 28. září 1995 byla podepsána Dohoda o rozšíření palestinské autonomie na okupovaná území - Západní břeh a pásmo Gazy. Tato Prozatímní dohoda (Interim Agreement) vešla ve známost jako Oslo II. Tato dohoda poskytovala Palestincům řízení vlastních vnitřních záležitostí, redukci ohnisek napětí mezi Izraelci a Palestinci, a otevření nového období spolupráce a soužití založených na obecných zájmech, hodnotách a vzájemném respektu.⁷⁶ Jedna z nejdůležitějších částí se týkala rozložení izraelských vojáků na Západní břeh, který rozdělovala na tři oblasti:

- **Oblast A** tvořilo šest největších měst (Jenin, Nabulus, Tulkarm, Kalkilya, Ramalláh a Betlém) spolu s městem Hebron. Tuto oblast měla plně spravovat

---

⁷⁴ KAŠIČKA, P. (1997; 80)

⁷⁵ ČEJKA, M. (2005; 192)

⁷⁶ BICKERTON, I., KLAUSNER, C. (2007; 295)

palestinská civilní i vojenská správa.⁷⁷ Oblast tvořila zhruba 3 %⁷⁸ území Západního břehu⁷⁹.

- Na **oblast B** měla nadále dohlížet Izraelská strana, která byla odpovědná za bezpečnost a boj proti terorismu. Civilní správu dostali za úkol spravovat Palestinci. ⁸⁰ Zóna B tvořila 24 %⁸¹ území Západního břehu Jordánu. Zahrnovala 460 palestinských vesnic.⁸²

- **Oblast C** zahrnovala zbývající oblasti (jednalo se o oblasti pro Izrael strategicky důležité a o židovské osady), ve kterých si Izrael ponechal veškerou civilní a bezpečnostní kontrolu. Jednalo se zhruba o 73 %⁸³ území.

Podle této dohody měla v první fázi izraelská armáda v co možná nejkratší době vyklidit všechna města uvedená v oblasti A (asi 200 km²) a postupně i oblasti B a C. Počet vesnic v zóně B byl zpřesněn na počet 440. Celkově se jednalo o necelou jednu třetinu Západního břehu.⁸⁴ Výjimku ale tvořilo město Hebron, jehož statut se měl řešit až v další etapě, protože v jeho centru žilo asi 400 židovských osadníků.⁸⁵ Byl rozdělen na zóny s rozdílnou kontrolou H1 a H2. Zóna H1 byla definována jako oblast A, tedy pod plnou palestinskou správou a zóna H2, kde žilo již zmíněných 400 osadníků, pod izraelskou správou.⁸⁶

Oblast C, která zahrnovala velkou část Západního břehu, byla v otázce permanentního statutu kontroverzní a měla být předmětem dalších jednání, které byly stále odkládány. V této zóně totiž nemělo být bráněno výstavbě nových židovských osad v rámci tzv. *přirozeného rozvoje*. Vyřešeny nebyly ani

---

⁷⁷ KAŠIČKA, P. (1997; 81)

⁷⁸ BICKERTON, I., KLAUSNER, C. (2007; 277)

⁷⁹ Na těchto 30 % území Západního břehu žilo z celkového počtu 1 156 000 obyvatel 588 000 Palestinců. POJAR, M. (1997; 17).

⁸⁰ POJAR, M. (1997; 17)

⁸¹ BICKERTON, I., KLAUSNER, C. (2007; 277)

⁸² KAŠIČKA, P. (1997; 81)

⁸³ BICKERTON, I., KLAUSNER, C. (2007; 278)

⁸⁴ KAŠIČKA, P. (1997; 81)

⁸⁵ KRUPP, M. (1999; 200)

⁸⁶ Monitoring Israeli Colonization Activities In The Palestinian Territories.[online].[2008-04-07].[cit. 2008-04-07].Dostupné na: <<http://www.poica.org/pal-in-a-century/pal-in-century.php>>

silnice určené výhradně pro osadníky, které oddělovaly palestinská území a bránili efektivně vykonávat palestinskou správu.⁸⁷

Stahování izraelských vojsk mělo pokračovat až do července 1997. Po tomto datu by měl mít Izrael kontrolu pouze nad 10 % okupovaného území. Mělo se jednat výhradně o židovské osady a vojenská zařízení. O Jeruzalémě, těchto deseti procentech a palestinských uprchlických táborech by se mělo rozhodnout až v jednání o konečném statutu.⁸⁸

I když Oslo II přineslo pokrok v řešení sporů mezi Izraelci a Palestinci, zásadní problémy vyřešeny nebyly. Dohodu Oslo II ratifikoval izraelský Kneset pouze těsnou většinou hlasů a to 61 ku 59. Přijetí se neobešlo bez kritických hlasů. Proti byli hlavně náboženští osadníci, kteří dokonce volali i po přísném potrestání premiéra Jicchaka Rabina. Ten byl nakonec 4. listopadu 1995 v Tel-Avivu na stotisícové demonstraci konané na podporu mírového procesu zastřelen.⁸⁹

---

⁸⁷ ČEJKA, M. (2005; 195)

⁸⁸ KAŠIČKA, P. (1997;82)

⁸⁹ ČEJKA, M. (2005; 195)

Obr. č. 4: Mapa znázorňující rozdělení Západního břehu Jordánu ve smlouvě Oslo

II.⁹⁰

⁹⁰ Foundation For Middle East Peace.[online].[2008-04-07].[cit. 2008-04-07].Dostupné na: <http://www.fmep.org/maps/map_data/redeployment/oslo_map_1995.gif>

6 ADMINISTRATIVNÍ VÝVOJ PALESTINSKÝCH ÚZEMÍ NA ZÁPADNÍM BŘEHU JORDÁNU PO ROCE 1993

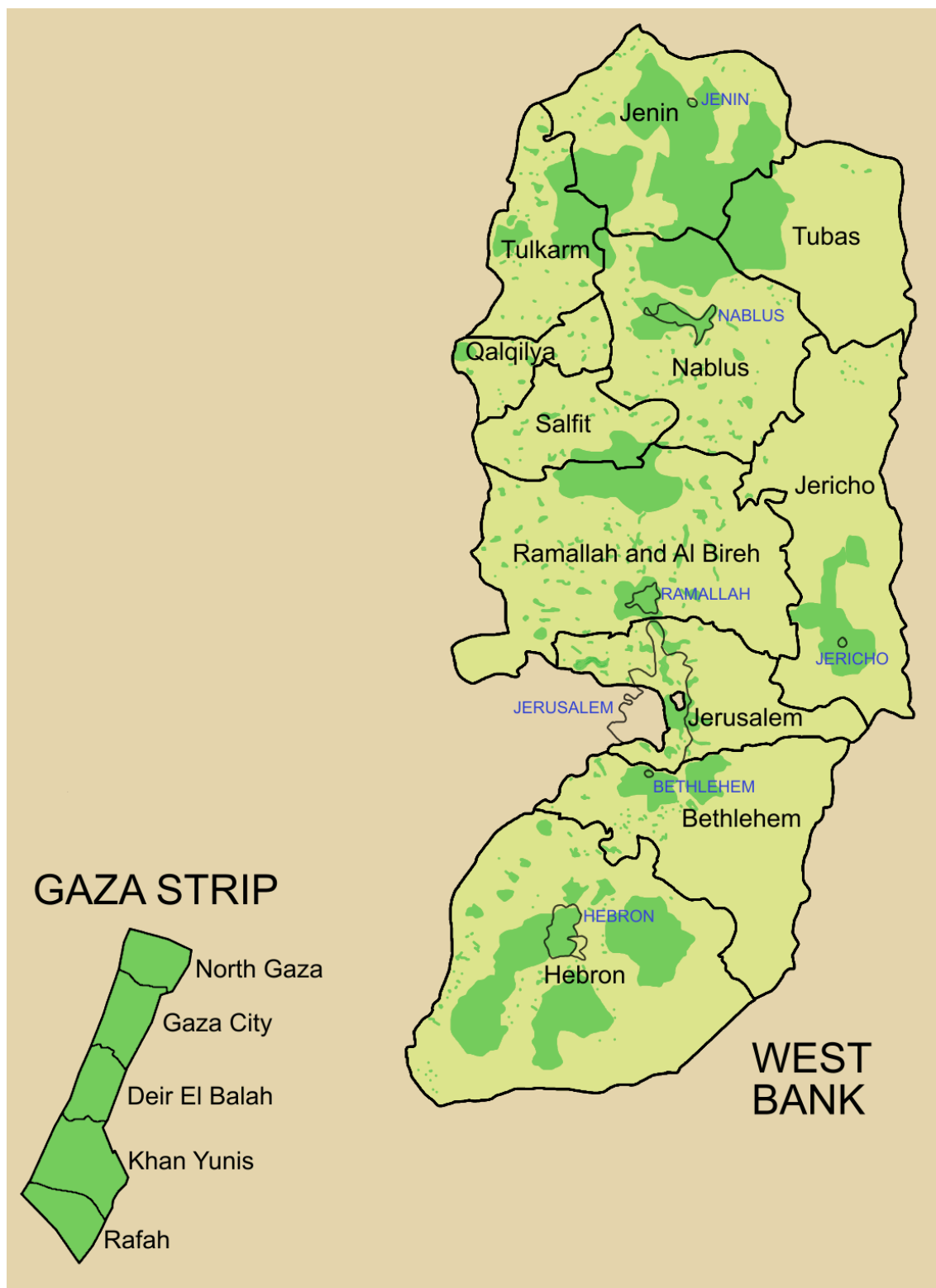
Západní břeh Jordánu včetně Východního Jeruzaléma zaujímá plochu 5 700 km² a čítá populaci zhruba 2,4 miliony Palestinců. Zahrnuje 642 palestinských center, z nichž 568 jsou vesnice s méně než 5 tisíci obyvateli, kteří dohromady čítají 40 % populace. Kolem 850 tisíc žije ve větších vesnicích a menších městech.⁹¹

Na okupovaných územích se počet místních samospráv v roce 2003 ustálil na 521 (107 samosprávných obcí, 11 místních zastupitelstev, 374 obecních zastupitelstev a 29 uprchlických táborů). Počet členů byl 3 779.⁹² Západní břeh je rozdělen na 11 územních distriktů (gubernií): Betlém, Hebron, Jenin, Jericho, Jeruzalém, Nábulus, Quaqilya, Ramalláh, Salfit, Tubas a Tulkarm.

---

⁹¹ *Relief web* [online]. 2008 [cit. 2008-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.reliefweb.int/library/documents/2004/icg-opt-28sep.pdf>>.

⁹² SAID, N., BADAWI, W. (2004; 18)

Obr. č. 5: Gubernie na Západním břehu a v pásnu Gazy⁹³

⁹³ Wikipedia [online]. Nedatováno. [cit. 2008-05-12]. Dostupný z WWW: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/Palestine_election_map.PNG>.

6.1. *Proces přestavby veřejné správy*

Proces přestavby veřejné správy by se mohl shrnout do dvou etap:

První fáze 1994 – 2000

První fáze probíhala během šesti let od roku 1994. V této etapě se Palestinská národní autonomie potýkala se dvěma úkoly, a to s budováním institucí a ekonomické obnovy ve smyslu formy a odpovědnosti kontrolované všemi funkcemi státní správy. Počet poloautonomních veřejných institucí, které v té době vznikly, zahrnoval Palestinský měnový úřad, Centrální statistický úřad, Generální kontrolní úřad a Palestinskou ekonomickou radu pro rozvoj a rekonstrukci (PECDAR). Palestinský měnový úřad a Generální kontrolní úřad převzali důležitou roli v poskytování transparentnosti a zodpovědnosti ve veřejném sektoru. Avšak jejich role byla omezena kvůli politizaci veřejného sektoru a zasahování pozdějšího předsedy Jásira Arafata a jeho úzkého kruhu spojeného se slabým soudním systémem v Palestině, který selhal v poskytování potřebné soudní kontroly u zákonodárné složky. Atmosféra mírového procesu z Osla přispěla ke zvýšení lokálních investic v zemi. Jedním z nejvýznamnějších počínů v restrukturalizaci veřejné správy byla oblast místní samosprávy.⁹⁴ V roce 1997 byl také přijat zákon o místních samosprávách poskytující právní rámec pro místní vlády na okupovaných územích – Západním břehu a pásmu Gazy, který stanovil role volených zastupitelstev místních samosprávných jednotek a jejich vztah s centrální vládou, zvláště pak s Ministerstvem pro místní samosprávu.⁹⁵

Druhá fáze 2000 – 2007

Druhá fáze je členěna do období po roce 2000. Toto období je poznamenáno násilnostmi, které vypukly v září 2000 a které zasáhly jak ekonomiku, tak

---

⁹⁴ SHAHWAN, Usama. *Building and rebuilding public administration in Palestine*. [online]. Nedatováno [cit. 2008-05-10]. Dostupné z:

<http://egpa2007.inap.map.es/egpa2007/workshops/WSI/WSI_Shahwan.pdf>.

⁹⁵ MAKKY, Abdunasser. *The Functional Dimension in the Local Government in Palestine* [online]. [2004-12-12]. [cit. 2008-05-11]. Dostupné z :

<<http://www.amin.org/look/amin/en.tpl?IdLanguage=1&IdPublication=7&NrArticle=14118&NrIssue=1&NrSection=3>>.

zmenšily naděje na pokojný život v osadách. Navzdory tomu byly zaznamenány dva vývojové trendy týkající se veřejné správy. Prvním z nich byla reforma administrativy, která vešla ve známost jako „Stodenní reformní plán“. Tento plán znamenal rozsáhlé a komplexní řešení na různých úrovních, jako například politické struktury, administrace, peněžnictví a soudnictví. Hlavním objektem reformního plánu byla realizace principů na základě transparentnosti a odpovědnosti a boj proti korupci. Na vyšší politické úrovni probíhaly v roce 2005 prezidentské volby a do sněmovny v roce 2006. Druhým trendem v tomto období byl růst zapojení nevládních organizací do oblasti veřejného sektoru za účelem poskytování pomoci místním komunitám v oblastech zdravotnictví, vzdělávání, zemědělství, sociálních služeb atd.⁹⁶

6.2. Charakteristika palestinské veřejné správy na okupovaných územích

V článku č. 85 v Základním zákonu (lze chápat jako podobu Ústavy) se hovoří, že *„země je organizována místními administrativními jednotkami mající právní postavení, pro každou jednotku bude ustanovena volená místní rada. Zákon musí specifikovat práva a povinnosti těchto jednotek, jejich finanční zdroje, vztah s centrální vládou, roli v oblasti plánování a realizace, a kontrolních mechanismů.“* Různorodost zákonů a dokumentů poskytuje promyšlené výklady představ Palestinské národní autonomie na decentralizaci. Tato představa je samozřejmě daleko od implementace v realitě. Vládní systém v Palestině tak doplácí na komplikace rolí, odpovědností a rozhodování. To je právě vidět na rozdílnosti mezi centrální vládou, representovanou ministerstvy, a místní samosprávou representovanou místními zastupitelstvy. Jmenování guvernérů pro každý distrikt přidává na složitosti situace. Nespočet institucí Palestinské národní autonomie, jako například Koncil pro ropu, Koncil pro bydlení, Palestinská ekonomická rada pro rozvoj a rekonstrukci (PECDAR), Palestinská agentura pro energii, a Palestinský centrální statistický úřad, které mají podstatnou roli,

---

⁹⁶ SHAHWAN, Usama. *Building and rebuilding public administration in Palestine*. [online]. Nedatováno [cit. 2008-05-10]. Dostupné z : <http://egpa2007.inap.map.es/egpa2007/workshops/WSI/WSI_Shahwan.pdf>.

je závislých na příslušná resortní ministerstva a různosti pozorování. Dodatek Základního zákona schválený v březnu 2003 přinesl větší srozumitelnost do systému veřejné správy. Podle článku 69 Základního zákona má Kabinet ministrů právo zakládat nebo rušit agentury, instituce, úřady a další správní jednotky. Dodatek byl kritizován za přerušení role zákonodárné moci a poskytování další moci exekutivním složkám. Byl ale základním článkem v reorganizaci vládních struktur, které jsou složeny z prezidenta Palestinské národní autonomie, premiéra, ministerského kabinetu a samosprávy.⁹⁷

Prezident je podle článku 34 Základního zákona volen v přímé volbě. Prezident je také vrchním velitelem bezpečnostních složek. Základní zákon mu dává pravomoci jako je například jmenování zahraničních delegací a přijímání diplomatických misí na území Palestinské národní autonomie. Prezident podepisuje všechny zákony a má právo udělovat milosti. Základní zákon mu umožňuje vetovat zákony navrhované parlamentem. Hlava Palestinské autonomie je také ústřední postavou v rozhodování v Palestině.⁹⁸

Premiér má za úkol dávat nebo přijímat rezignace ministrů, dohlížet na práci ministrů a hlav státních institucí. Má také možnost jmenovat zástupce v případě jeho absence. Za zákonodárnou složku je považován ministerský kabinet, jehož možnosti a povinnosti také vyplývají ze Základního zákona. Ten mu umožňuje rozvoj veřejné politiky v souladu se všeobecnou vládní politikou, přípravu rozpočtu ke schválení v parlamentu, dávat dohromady administrativní rámec, strukturu a hierarchii, kontrolovat práci všech ministerstev a vládních institucí a dohled nad jejich výkony a v neposlední řadě zakládat nové instituce a rušit ty stávající dle potřeb obcí.⁹⁹

Politická a bezpečnostní situace měla dopad na moc obecních zastupitelstev. Zhoršující se moc centrální vlády a její ztráta kontroly a zdrojů vedla k chaotickému vztahu mezi místními samosprávami a ústřední mocí.

---

⁹⁷ SAID, N., BADAWI, W. (2004; 15-16)

⁹⁸ SAID, N., BADAWI, W. (2004; 16)

⁹⁹ SAID, N., BADAWI, W. (2004; 17-18)

Silná místní zastupitelstva se stávala silnějšími a naopak slabá slabšími. Slabá přítomnost Palestinské národní autonomie tak v některých obcích dodala povzbuzení místní účasti. Obecní zastupitelstva však ale nadále zůstávají podřízeny centrální vládě. Participace obcí je omezena na příjem služeb a rozhodnutí vykonaných centrální vládou. Všechny nejvyšší představitele a členy místních zastupitelstev jmenuje Ministerstvo místní samosprávy. V článcích 8 a 11 o finančních systémech obecních zastupitelstev z března 1999 se hovoří, že zastupitelstva nemají žádné právo si zlepšit svůj rozpočet bez souhlasu Ministerstva místní samosprávy. Zastupitelstva také neobdrží jejich podíl z majetkových daní a licenční poplatky vybrané Ministerstvem financí. Finanční krize dále zesílila, když většina obyvatel nebyla schopna zaplatit daně. Pozdější rozpočet představený parlamentu zvýšil obecních zastupitelstev v rozpočtu z 1 % na 3 %.¹⁰⁰

6.3. Palestinské prezidentské a komunální volby

Po Arafatově smrti byl vyhlášen termín přímých prezidentských voleb. Termín byl stanoven na 9. května 2005 a jednalo se v pořadí již o druhé palestinské prezidentské volby. Od prvních, konaných v roce 1996, se odlišovaly větším množstvím kandidátů a navíc chyběla postava „Otce národa“. Největším favoritem byl kandidát Mahmúd Abbás, kterého preferovalo i zahraniční mínění a kterému podporu poskytlo hnutí Fatah. Druhé nejsilnější hnutí Hamás se od voleb distancovalo. Souběžně s prezidentskými volbami se téměř po třiceti letech uskutečnily volby do místních zastupitelstev v Palestinské autonomii. Oproti volbě hlavy státu více napověděly o reálném rozložení sil mezi Palestinci. Hnutí Hamás na rozdíl od prezidentských voleb do voleb komunálních vstoupilo. V celkových výsledcích

---

¹⁰⁰ SAID, N., BADAWI, W. (2004; 18-20)

nakonec na Západním břehu zvítězil Fatah s 44,4 % hlasy, Hamás získal o necelých 10 % hlasů méně – 35,6 %.¹⁰¹

6.4. Výstavba bariéry

Izraelská vláda na začátku roku 2002 rozhodla, že z větší části podél Zelené linie mezi Izraelem a Západním břehem vybuduje ochrannou bariéru (zeď). Ta má účelně sloužit jako ochrana izraelského lidu před vzrůstajícím palestinským radikálním terorismem intifády al-Aksá. Izraelské Ministerstvo obrany tedy přijalo návrh, podle kterého mělo být v první etapě do července roku 2003 postaveno 142 km zdi.¹⁰² 16. června 2002 se kontroverzní stavba začala stavět. V plánech bylo v první etapě počítáno s postavením „obranu“ táhnoucí se od izraelské vesnice Sallem na severozápadě Západního břehu po izraelskou osadu Elqana na jihu. Dle návrhu měla první etapa měřit 116 km – z toho 96 km připadlo na linii Sallem-Elqana a zbylých 20 km na zeď v Jeruzalémě. Nakonec ale vláda rozhodla, že délku zvýší přibližně na 145 km.¹⁰³

Mezi palestinským obyvatelstvem tento návrh nevyvolal žádné rozporuplné rozhořčení. Naopak, Palestinci se totiž domnívali, že by bariéra mohla do budoucna vymezit hranice samostatného státu.¹⁰⁴ Je paradoxem, že zprvu proti stavbě bojovali právě izraelští osadníci, kteří měli strach, že se ocitnou na „opačné“ straně.¹⁰⁵

Izraelské informační centrum pro lidská práva na okupovaných územích B'Tselem v roce 2003 odhadlo, že výstavba bariéry se dotkne 210 tisíc Palestinců usídlených v 67 vesnicích a městech.¹⁰⁶

Podoba bariéry je „dokonalá“. Je vysoká tři metry a je vybavena elektronickými čidly, která zachytí jakýkoli pohyb. K samotné bariéře ale patří i čtyřiceti metrový bezpečnostní pás, který je z obou stran lemován

---

¹⁰¹ ČEJKA, M. (2003; 249-250)

¹⁰² LEIN, Y. (2003; 4)

¹⁰³ LEIN, Y. (2003; 5)

¹⁰⁴ ČEJKA, M. (2005; 239)

¹⁰⁵ ČEJKA, M. (2003)

¹⁰⁶ LEIN, Y. (2003; 3)

ostnatým drátem – na palestinské straně je k němu i připojen čtyři metry hluboký příkop, cesty pro vozy izraelské armády a v těsné blízkosti ostnatého drátu je pás s jemným pískem, který odhalí případné stopy.¹⁰⁷

Jedním z nejkontroverznějších problémů, týkající se výstavby je, že vláda Ariela Šarona nenavrhl postavení na Zelené linii (jedná se o hranici Západního břehu po Šestidenní válce v roce 1967), nýbrž na linii, která v některých částech směřovala na palestinská území. To samozřejmě vyvolalo na palestinské straně rozhořčení, že by židovské osady jako například Alfe Menashe s 5 000 obyvateli, Oranit s 5 200 obyvateli, Sha'are Tiqwa s 3 500 obyvateli, Elqana ve které žije 3 000 obyvatel, Zufin s 900 obyvateli, Hinnanit s 600¹⁰⁸ obyvateli a další¹⁰⁹, měly být připojeny k Izraeli i přesto, že leží na východ od zelené linie – na palestinském Západním břehu.

Dalším problémem, který v důsledku výstavby bariéry vznikl, je i připojení řady palestinských vesnic k izraelskému území, i když ty mohla zeď obejít. Těchto třináct vesnic, ležících na území mezi zelenou linií a bariérou, čítá zhruba 11 700 obyvatel a je rozděleno do pěti enkláv. První oddělené území zahrnuje západ od města Jenin s největším městečkem Bartá'a a-Sharqiya s 3 200 obyvateli a další čtyři vesnice. Celkový počet obyvatel na tomto území čítá 4 100. Druhou enklávu s 6 200 obyvateli tvoří východ od arabsko-izraelské osady Baqa al-Gharbiya s největším střediskem Nazlat 'Issa. Třetí enklávu tvoří Khirbet Jubara (300 obyvatel) nacházející se jižně od města Tulkarm. Předposlední leží blízko osady Alfe Menashe jižně od Qalqiliya a čítá zhruba 700 usedlíků. Je tvořena třemi vesnicemi: Ras a-Tira, Khirbet a-Dab'a a Arab a-Ramadeen al-Janubi. Severní čtvrť Betléma se 400 lidmi zaujímá poslední a zároveň nejmenší – pátou – enklávu. Celková plocha těchto pěti enkláv činí 65 200 dunamů^{110, 111}

---

¹⁰⁷ ŠAFAŘÍKOVÁ, K. (2003; 11)

¹⁰⁸ Počty obyvatel jsou z roku 2001

¹⁰⁹ LEIN, Y. (2003; 10)

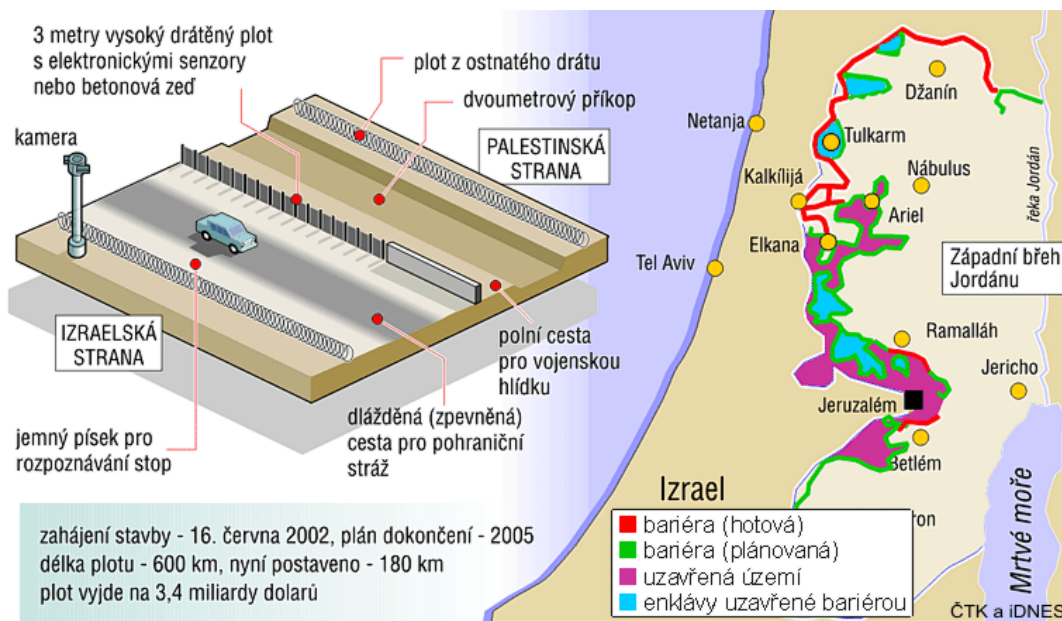
¹¹⁰ 1 dunam = 1 000 m²

¹¹¹ LEIN, Y. (2003; 9)

Správa pro oblast bariéry v roce 2002 odhadla, že celkové náklady na vybudování první etapy, tzn. prvních 116 kilometrů, budou stát 942 milionů šekelů¹¹² - to činí 8,1 milionů šekelů za jeden kilometr. Amos Yaron z ministerstva obrany odhadl, že by se náklady na vybudování jednoho kilometru zdi mohly vyšplhat na 10 milionů šekelů.¹¹³

Plocha, kterou bariéra zasahuje, tvoří 161 700 dunamů, což představuje 2.9 % území Západního břehu.¹¹⁴ Jak uvádí izraelské úřady, přes 85 % půdy zabrané pro stavbu bariéry patří Palestincům a zbylých 15 % Izraelcům. Bariéra ztížila běžný život Palestinců, některé obyvatele dokonce odřízla od jejich polí, vodních nádrží, nemocnic nebo škol.¹¹⁵

Americká vláda v roce 2004 vyjádřila se stavbou zdi nespokojenost a tak zmenšila finanční pomoc Izraeli o částku, kterou Izrael financuje výstavbu.¹¹⁶

Obr. č. 5: Bezpečnostní bariéra mezi Izraelem a palestinským územím¹¹⁷

¹¹² kurz k 15. 1. 2008 činí 3,72 šekelu za americký dolar. Zdroj: *Business Info : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [2008-01-15]. [cit. 2008-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/izrael/izraelske-loucení-s-dolarem/1001005/47252/>>.

¹¹³ LEIN, Y. (2003; 7)

¹¹⁴ LEIN, Y. (2003; 8)

¹¹⁵ ŠAFAŘÍKOVÁ, K. (2003; 11)

¹¹⁶ LAHAV, Y. (2006; 74)

6.5. Židovské osady na okupovaných územích

Po vyhrané Šestidenní válce v roce 1967, během které Izrael získal kromě Gazy, Golanských výšin a Sinaje i Západní břeh, se na okupovaných územích začaly budovat vojenské základny. Politiku plánovaného usazování civilistů přišla vláda Lévyho Eškola. Během jejího působení tak byly postaveny první židovské osady. Jejich zakládání ale, na rozdíl od vojenských základen, nebylo v souladu s vojenským a humanitárním právem.¹¹⁸

Během celé doby okupace (tj. od konce Šestidenní války do současnosti) politika zakládání osad vyvolává mezi palestinskými obyvateli odpor, protože velké množství osad bylo postaveno na zkonfiskované půdě a nebo zde našli útočiště protiarabští radikálové a náboženští fanatici.¹¹⁹

Ironií je, že se v době mírového procesu z Osla v devadesátých letech, zvedl počet osadníků na Západním břehu ze 78 tisíc na téměř 200 tisíc. V roce 1992 se k moci dostala Strana práce Yitzhaka Rabina, který přislíbil, že výrazně omezí přísun vládních zdrojů na výstavbu dalších osad. V dohodě z Oslo z roku 1994 se Izrael zavázal, že „*nezahájí nebo neučiní žádný krok, který by změnil status Západního břehu a Pásmo Gazy, do ukončení jednání o permanentním statutu*“. Vláda Strany Práce také Spojeným státům slíbila, že nebude prosazovat zakládání nových osad, ani povolovat expanzi těch stávajících, až na výjimku týkající se výstavby spojené s *přirozeným rozvojem* obyvatel žijících v židovských osadách.¹²⁰ Bohužel termín *přirozený rozvoj* nebyl nijak přesně definován, takže toto nejasné vymezení dovolilo Izraeli pokračovat v dalším rozšiřování osad, zatímco se mohl vyhnout přímé konfrontaci se Spojenými státy.¹²¹ Nespočet dalších osad bylo vybudováno jako *nová sídliště* v rámci již existujících osad. Mezi lety 1993 až 2001 tak vzrostl počet bytových jednotek na okupovaných územích z 20 400 na 31 400, tedy o 54 % během jedenácti let. Nejvíce jich bylo

---

¹¹⁷ Zdroj: *Idnes* [online]. 1998-2008 [cit. 2008-05-09]. Dostupný z WWW:

<<http://prilohy.idnes.cz/infografika/bariera/bariera.asp>>.

¹¹⁸ ČEJKA, M. (2005; 122)

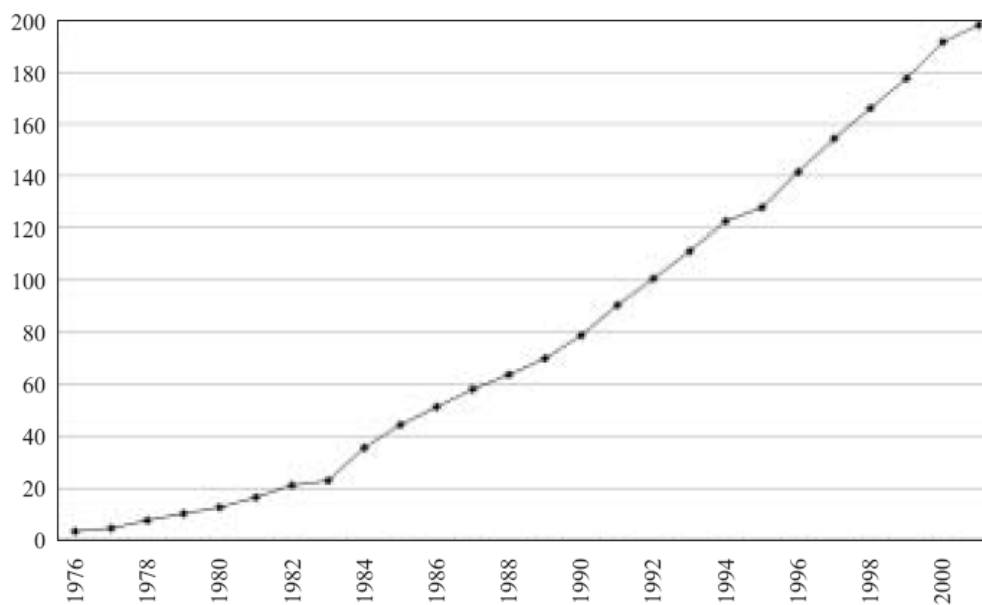
¹¹⁹ ČEJKA, M. (2002; 152 – 153)

¹²⁰ TENENBAUM, K., EIRAN, E. (2005; 174)

¹²¹ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 16)

postaveno v roce 2000 za vlády Ehuda Baraka.¹²² Na palestinských územích tak stojí nejméně 175 osad, z toho je 128 osad na Západním břehu, 32 v Golanských výšinách a 15 v Gaze.¹²³

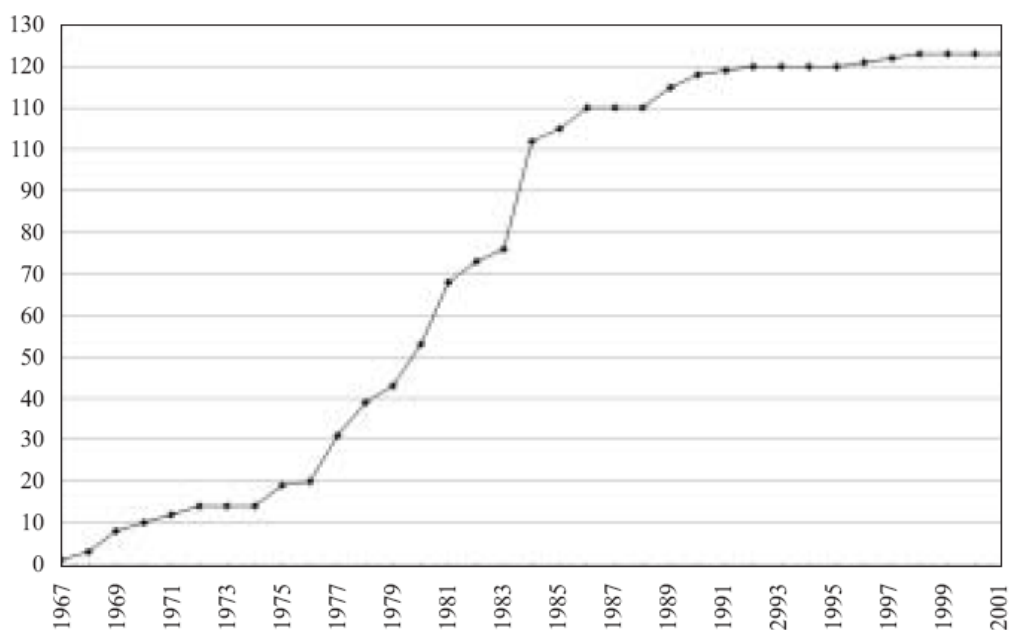
Obr. č. 6: Vývoj počtu osadníků na Západním břehu bez Východního Jeruzaléma
(v tisících)¹²⁴

---

¹²² TENENBAUM, K., EIRAN, E. (2005; 174)

¹²³ ČEJKA, M. (2002; 165)

¹²⁴ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 19)

Obr. č. 7: Vývoj počtu osad na Západním břehu bez Východního Jeruzaléma¹²⁵

6.6. Struktura místní samosprávy

Podle izraelského práva jsou uznávány tři typy obecních jednotek, ve kterých místní samospráva působí. Jsou jimi: samosprávné obce, místní zastupitelstva a správní rady. Centrální role, kterou místní samospráva zaujímá, se promítá do běžného života Izraelců jak uvnitř Zelené linie, tak i na okupovaných územích, neboť je odpovědná za poskytování služeb v oblastech školství, zdravotnictví, sociální péče, kultury, výstavby měst, odpadních vod a kanalizací, veřejných parků atd. Během devadesátých let spotřebovaly místní samosprávy zhruba 30 % všech veřejných výdajů v Izraeli.¹²⁶

V roce 1979 byly vydány dvě klíčová nařízení (týkající se managementu místních zastupitelstev a správních rad), která poskytují židovským úřadům status teritoriálních enkláv izraelského práva, s výjimkami, které už stanovuje izraelské právo, ve věcech voleb, složení zastupitelstev, plánování a výstavby, vzdělávání a soudů pro místní záležitosti. Dále také bylo v dodatcích

¹²⁵ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 19)

¹²⁶ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 67)

odsouhlasena nařízení, která specifikují názvy místních úřadů, tzn. stejných jako názvy osad, ve kterých působí.¹²⁷

V některých záležitostech jsou místní samosprávy v Izraeli podřízeny Ministerstvu vnitra, které je odpovědné na dohlížení jejich fungování. Každá místní samospráva patří do jednotlivých distriktů, které je odpovědné také Ministerstvu vnitra. Dohled místních samospráv na Západním břehu Jordánu, kam patří i palestinské místní samosprávy, je vykonáván Úřadem pro vnitřní záležitosti civilní správy. Po mnoho let před tím byl za osady výhradně odpovědný inspektor izraelských obcí. Začátkem roku 1996, pravděpodobně jako součást procesu anexe, byl status jednotky inspektora izraelských obcí přeložen z civilní správy na přímou samosprávu Ministerstva vnitra, a tak získal status podobný jednotkám odpovědným za distrikty v samotném Izraeli.¹²⁸

Místní zastupitelstva a správní rady jsou nezávislé municipální mechanismy, které řídí záležitosti v souladu s právním řádem jako samostatné obce. Oproti tomu samosprávné rady zahrnují několik obcí do dvouúrovňového systému vlády. Nejvyšší úroveň je rada, nejnižší úroveň zahrnuje obce na území nebo soudním okresu rady, která je v určitých záležitostech řízena místními výbory. Hranice odpovědností mezi místními zastupitelstvy a místními výbory není přesně právně definována a z toho důvodu se liší zastupitelstvo nebo obce jeden k druhému. Ministr vnitra je oprávněn změnit status obce nebo místní samosprávy – přeměna skupiny obcí do správní rady, odstranění dané obce ze samosprávné rady a převedení na místní zastupitelstvo, nebo změnit status místního zastupitelstva na samosprávnou obci. Co se týče osad na Západním břehu dává na ustavení typu místní samosprávy podnět inspektor izraelských obcí ministrovi vnitra, který prostřednictvím velitele izraelských obranných sil žádost implementuje.¹²⁹

---

¹²⁷ Tamtéž

¹²⁸ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 68)

¹²⁹ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 68)

6.7. Porušování mezinárodního práva

V kontextu je ještě nutno zmínit práva Palestinců a Izraelců. Například právo na rovnost, které je jedním z hlavních pilířů lidských práv. Anexe ze strany Izraele má přímý dopad na rozdílnost právního systému a rozdílnost ochrany židovské a palestinské populace žijící na stejném území. Zatímco osadníci těží ze svého statutu jako občané demokratického státu a užívají veškerá práva, Palestinci žijí pod vojenskou okupací, která popírá jejich práva. Většina Palestinců je vystavena byrokratickým kontrolám ze strany Izraele a obranných složek a velkému množství zákazů pohybu a zadržování při vstupu a výstupu z okupovaných územích.¹³⁰

Izraelská strana také porušuje Všeobecnou deklaraci lidských práv, která poskytuje každému právo vlastnit majetek, když zabírá půdu, která je v soukromém nebo kolektivním vlastnictví Palestinců, pro plánování stavby osad. Pro kontrolu pohybu a zajištění ochrany izraelská strana vybudovala podél cest kontrolní stanoviště, tzv. *checkpoints*, a čas od času uloží tvrdé omezení pohybu Palestinců na některých úsecích.¹³¹

Další porušování mezinárodních lidských práv se týká oblasti přiměřeného standardu na život. Polohou osad velmi blízko palestinských měst a vesnic tak Izrael omezuje jejich přirozený urbanistický vývoj a územní plánování. V některých případech jsou osady úmyslně situovány na stranu palestinských komunit. Taková to blokáda často vede ke zvyšování hustoty obyvatel.¹³²

---

¹³⁰ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 42)

¹³¹ LEIN, Y., WEIZMAN, E. (2002; 43)

¹³² tamtéž

7 ZÁVĚR

Oblast Palestiny a dnešního Izraele byla osídlena již ve čtvrtém tisíciletí před naším letopočtem. Do této oblasti ve 13. století př. n. l. přišly židovské kmeny, které se tady usadily a zhruba tisíc let před Kristem založili Židé starověký izraelský stát. Poté, co byli v 70. letech našeho letopočtu z oblasti vyhnáni Římany zůstali až do nové doby v menšině. V 19. století si Židé uvědomovali nejen svou náboženskou entitu, ale i národnost, a nabyli přesvědčení, že i oni by měli mít svůj stát. Po dlouhých úvahách svět nakonec uznal, že by svůj vlastní stát měli vystavět na území, ze kterého vzešli, tedy Palestiny. Poté následovaly mohutné přistěhovalecké vlny do Palestiny. Roku 1948 byl tedy založen stát Izrael. To se samozřejmě nelíbilo okolním arabským státům a bezprostředně po vyhlášení Izraele na nový stát zaútočily. Poté následoval nespočet válek, ve kterých měli zprvu převahu Arabové. Ale pouze do té doby, než Izraeli pomohly ve výzbroji státy jako třeba Československo. Izraelský stát během této doby uhájil svou suverenitu a postavení v oblasti. Období devadesátých let minulého století se pak nesou v duchu mírového procesu a vzniku Palestinské národní autonomie, který by měl být završen vznikem samostatné Palestiny.

Poslední kapitola je zaměřena na strukturu administrativního uspořádání na Západním břehu Jordánu. Zvláště pak se zaměřením na rozdíl administrativy židovských osad a Palestinské autonomie a práv palestinského a židovského obyvatelstva.

Pro uklidnění napětí na Blízkém východě je dle mého soudu nezbytná samostatnost Palestiny jako suverénního státu. Netroufám si odhadnout časový rámec, jelikož vztahy mezi Palestinci a Židy jsou komplikované. Někdo může namítnout, že problémy nikdy nebudou vyřešeny, jelikož na tomto území dochází ke střetu kultur, tak jak je popsal Samuel Huntington ve své knize *Střet civilizací: boj kultur a proměn světového řádu*. Druhý naopak může protiargumentovat tím, že některé státy jako například Egypt či Jordánsko samostatný stát uznaly a dokonce s ním navázaly diplomatické styky. Dle mého

soudu je tedy třeba řešit možné perspektivy vývoje na bázi korelace izraelsko-palestinských vztahů a nikoli na střetu západní a arabské kultury. Palestinci a Izraelci by měli hledat vzájemný kompromis řešení vztahů a měli by se snažit dosáhnout společného respektu. Palestinské obyvatelstvo by mělo omezit teroristické útoky nejen na vojenské jednotky, ale i na židovské civilní obyvatelstvo. Takovéto útoky nejenže nevedou ke zdárnému ukončení mírového procesu, ale dále prohlubují krizi. Izrael by pro změnu měl zvážit, zda neukončit masovou výstavbu židovských osad na Západním břehu a nepřehodnotit výstavbu palestinsko-izraelské bariéry, která má primárně „ochránit“ židovské obyvatelstvo od palestinského extremismu a ve strachu z něj utiskovat Palestince. Naskýtá se také zvážení otázky, zda by nebylo lepší místo do budování bariér vkládat iniciativu a prostředky na dlouhodobé budování zlepšení soužití mezi těmito etniky. Proč by nemohlo fungovat, že by na izraelském území byla palestinská menšina se svými práva a povinnostmi a naopak na palestinském území zase izraelská – všichni by se navzájem respektovali. Bylo by třeba ale tuto iniciativu budovat již u malých dětí.

Řešení vztahů mezi Palestinci a Izraelci je tedy běh na dlouhou trať, ve které musí vznášet stejné iniciativy obě stany.

8 SHRNU TÍ

Cílem této bakalářské práce je popsat nejen vzájemné vta hy mezi Izraelci a Palestinci, ale také stav palestinských území na Západním břehu Jordánu po podepsání mírových smluv z Osla.

Příčiny zrodu konfliktu mezi arabskými národy a Židy je třeba hledat také v historickém kontextu. Konflikt neexistuje odnepaměti, jak je u široké veřejnosti vnímán, ale pouze od myšlenky vzniku státu Izraele na území Palestiny. Práce také nabízí přehled vývoje vztahů mezi Araby a Židy ve 20. století. Tato dvě etnika totiž během minulého století vedla nespočet válek. Ke konci 80. let dochází ke vzájemnému útoku jak ze strany Palestinců, tak i ze strany Izraelců. Útoky na palestinské straně eskalují v lidovém povstání, v tzv. intifádě, která trvala skoro pět let. V 90. letech minulého století dochází k umírnění nepokojů a přiblížení se mírovému procesu, který započal podpisem dohod Oslo I v roce 1993 a Oslo II v roce 1995, a který vyústil v řešení týkající se územních otázek.

Práce se také zaměřuje na proces restrukturalizace administrativy po roce 1994 na Západním břehu, kterou je možné rozdělit do dvou etap. Větší pozornost je věnována institucionálnímu systému Západního břehu a pravomocím jednotlivých úrovní výkonné moci vyplývající ze Základního práva - obdoby ústavy.

V souvislosti se Západním břehem se v poslední době mluví o stavbě izraelské bariéry mezi židovskými osadami a palestinským územím, která má katastrofální dopady na vztahy mezi těmito etniky.

Klíčová slova: arabsko-izraelské konflikty; palestinská otázka; Izrael - dějiny; Palestina - dějiny

SUMMARY

The goal of the thesis is to describe the relations between Israel and Palestine and also the situation of the Palestine areas in the West Bank of the Jordan River after signing the peace agreements in Oslo.

It is necessary to consider historical context when searching for the causes of the conflict between the Arab nations and the Jews. Unlike the general public believes, the conflict does not exist since time immemorial. It arose after the proposal of creating the state of Israel on the land of Palestine. This work offers the overview of relations between the Arabs and the Jews in the 20th century. During this period the two ethnics were engaged in a number of wars between each other. At the end of the 1980s the Israelis as well as the Palestinians mutually attack each other. These attacks escalate in public uprising, so called intifada, which lasted almost 5 years. In the 1990s both sides reach towards a ceasefire and the peace process which started by signing the agreements Oslo I in 1993 and Oslo II in 1995 which also try settled the area problem.

The work also focuses on the process of restructuralization the administration in the West Bank after 1994. It was a two stage process. More emphasis is put on the institutional structure of the West Bank and the legislative power of all level of the executive branch resulting from the Basic law (similar to constitution).

At the end the thesis discusses the perspectives of the region in relation to the wall barrier which is meant to be built between the Jewish settlements and the Palestinian area. The wall has catastrophic impacts on the relations between the two parties.

Key words: arab-israel conflicts; Palestine question; Israel - history; Palestine - history

9 BIBLIOGRAFIE

Knižní zdroje:

- **BICKERTON, Ian, KLAUSNER, Carla.** *A History of the Arab-Israeli Conflict.* 5th edition. Upper Saddle River, NJ : Prentice-Hall, 2007. 428 s.
- **ČEJKA, Marek.** *Izrael a Palestina : Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu.* 1. vyd. Brno : Centrum strategických studií, 2005. 308 s. ISBN 80-903333-9-7.
- **ČEJKA, Marek.** *Judaismus, politika a stát Izrael.* 1. vyd. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2002. 240 s. ISBN 80-210-3007-0.
- **GILBERT, Martin.** *Izrael : dějiny.* 1. vyd. Praha : BB art, 2002. 668 s. ISBN: 80-7257-740-9.
- **CHAPMAN, Colin.** *Čí je země zaslíbená? : pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci.* 1. vyd. Praha : Volvox Globator, 2003. 332 s. ISBN 80-7207-507-1.
- **JOHNSON, Paul.** *Dějiny 20. století.* Praha : Rozmluvy, 1991. 846 s. ISBN 80-85336-07-3.
- **KAŠIČKA, Petr.** *Arabsko-izraelský konflikt : historie a současnost.* Mezinárodní vztahy. 1997, č. 1, s. 38-46.
- **KAŠIČKA, Petr.** *Realita a sny mírového procesu na Blízkém východě.* Mezinárodní vztahy. 1997, č. 3, s. 74-83.
- **KRUPP, Martin.** *Sionismus a stát Izrael : historický nástin.* Praha : Vyšehrad, 1999. 248 s. ISBN: 80-7021-265-9.
- **LAHAV, Yehuda.** *Odvrácená tvář palestinsko-izraelských vztahů.* Praha : G plus G, 2006. 89 s. ISBN 80-86103-91-9.
- **LEIN, Yehezkel, EIRAN, Eyal.** *Behind the Barrier.* Jerusalem : B'Tselem, 2003. 38 s.
- **LEIN, Yehezkel, WEIZMAN, Eyal.** *Land Grab : Israel's Settlement Policy in the West Bank.* Jerusalem : B'Tselem, 2002. 140 s.
- **LEWIS, Bernard.** *Dějiny Blízkého Východu.* 1. vyd. Praha : Nakladatelství

Lidové noviny, 1997. 383 s. ISBN 80-7106-191-3.

- **MÜLLER, Zdeněk.** *Jeruzalém mezi minulostí a budoucností.* 1. vyd. Praha : Paseka, 2004. 192 s. ISBN 80-7185-564-2.
- *Palestinská otázka v dokumentech.* Praha : Orientální ústav ČSAV, 1975. 505 s.
- **PAVLINCOVÁ, Helena, HORYNA, Břetislav.** *Judaismus, křesťanství, islám.* 2. přeprac. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2003. 661 s. ISBN 80-7182-165-9.
- **POJAR, Miloš.** *Izrael.* 1. vyd. Praha : Libri, 2004. 184 s. ISBN 80-7277-268-6.
- **POJAR, Miloš.** *Židé a muslimové : nesnadné soužití.* Mezinárodní politika. 2004, č. 10, s. 8-12.
- **SACHAR, Howard.** *Dějiny státu Izrael.* 1. vyd. Praha : Regia, 1999. 768 s. ISBN 80-902484-4-6.
- **ŠAFARÍKOVÁ, Kateřina.** Země proťatá zdí. *Týdeník Respekt.* 4.8.2003, č. 32, s. 11.
- **TENENBAUM, Karen, EIRAN, Ehud.** Israeli Settlement Activity in the West Bank and Gaza : A Brief History. In *Negotiation Journal.* [s.l.] : Blackwell Publishing, 2005. s. 171-175. Dostupné na: <<http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1571-9979.2005.00055.x>>
- **TUREČEK, BŘETISLAV.** *Za oponou intifády.* Mezinárodní politika. 2001, č. 10, s. 10-12.
- **VELENSKÝ, Jan.** *Izrael : ukazatel posledních časů.* 2. dopl. vyd. Hradec Králové : Maranatha, 2002. 282 s. ISBN 80-238-9230-4.

Elektronické zdroje:

- *American Public Media.* [online]. [2008-04-06]. [cit. 2008-04-06]. Dostupné na: <http://speakingoffaith.publicradio.org/programs/twonarratives/images/arafat-rabin_wh.jpg>
- *B'Tselem* [online]. Nedatováno. [cit. 2008-05-13]. Dostupné na:

<http://www.btselem.org/Download/Separation_Barrier_Map_Eng.pdf>.

- *Business Info : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [2008-01-15]. [cit. 2008-05-08]. Dostupné na:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/izrael/izraelske-loucenis-dolarem/1001005/47252/>>
- **DANIEL, Naila.** *Palestinian Women in the Intifada* [online]. 1997 [cit. 2008-04-16]. Dostupné na:
<<http://archive.peacemagazine.org/v13n4p24.htm>>
- *Foundation For Midle East Peace.* [online]. [2008-04-07]. [cit. 2008-04-07]. Dostupné na:
<http://www.fmep.org/maps/map_data/gaza_strip/gaza_strip_1994.gif>
- *Foundation For Midle East Peace.* [online]. [2008-04-07]. [cit. 2008-04-07]. Dostupné na:
<http://www.fmep.org/maps/map_data/redeployment/oslo_map_1995.gif>
- *Idnes* [online]. 1998-2008 [cit. 2008-05-09]. Dostupné na :
<<http://prilohy.idnes.cz/infografika/bariera/bariera.asp>>
- *Infoservis Člověka v tísní.* [online]. [2004-03-16]. [cit. 2008-03-29]. Dostupné na
<<http://www.infoservis.net/art.php?id=1069232971>>
- *Jewish Virtual Library* [online]. 2008 [cit. 2008-05-10]. Dostupné z:
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Peace/recogn.html>
- *Jewish Virtual Library.* [online]. [2002-12-29]. [cit. 2008-03-25]. Dostupné na
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Immigration/Immigration_to_Israel.html>
- **MAKKY, Abdunasser.** *The Funcitonal Dimension in the Local Government in Palestine* [online]. [2004-12-12] [cit. 2008-05-11]. Dostupný na:
<<http://www.amin.org/look/amin/en.tpl?IdLanguage=1&IdPublication=7&NrArticle=14118&NrIssue=1&NrSection=3>>
- *Monitoring Izraeli Colonization Activities In The Palestinian Territories.* [online]. [2008-04-07]. [cit. 2008-04-07]. Dostupné na:
<<http://www.poica.org/pal-in-a-century/pal-in-century.php>>

- *Monitoring Izraeli Colonization Activities In The Palestinian Territories*. [online]. [2008-04-07]. [cit. 2008-04-07]. Dostupné na: <<http://www.poica.org/pal-in-a-century/pal-in-century.php>>
- *Relief web* [online]. 2008 [cit. 2008-05-10]. Dostupné z: <<http://www.reliefweb.int/library/documents/2004/icg-opt-28sep.pdf>>.
- **SHAHWAN, Usama**. *Building and rebuilding public administration in Palestine*. [online]. Nedatováno [cit. 2008-05-10]. Dostupné na: <http://egpa2007.inap.map.es/egpa2007/workshops/WSI/WSI_Shahwan.pdf>.
- *The Israeli Information Center for Human Rights in The Occupied Territories*. [online]. [2008-03-29]. [cit. 2008-03-29]. Dostupné na: <<http://www.btselem.org/English/Statistics/Casualties.asp>>
- *Wikipedia* [online]. Nedatováno. [cit. 2008-05-12]. Dostupné na: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/Palestine_election_map.PNG>.
- *Wikipedia*. [online]. [2008-3-18]. [cit. 2008-3-18]. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/British_Mandate_of_Palestine>

10 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dopis Jásira Arafata ministru zahraničních věcí Norska

September 9, 1993

His Excellency

Johan Jorgen Holst

Foreign Minister of Norway

Dear Minister Holst,

I would like to confirm to you that, upon the signing of the Declaration of Principles, the PLO encourages and calls upon the Palestinian people in the West Bank and Gaza Strip to take part in the steps leading to the normalization of life, rejecting violence and terrorism, contributing to peace and stability and participating actively in shaping reconstruction, economic development and cooperation.

Sincerely,

Yasser Arafat

Chairman

The Palestine Liberation Organization

Zdroj: Jewish Virtual Library

Příloha č. 2: Dopis izraelského premiéra Rabina Jásiru Arafatově

September 9, 1993

Yasser Arafat

Chairman

The Palestinian Liberation Organization

Mr. Chairman,

In response to your letter of September 9, 1993, I wish to confirm to you that, in light of the PLO commitments included in your letter, the Government of Israel has decided to recognize the PLO as the representative of the Palestinian people

and commence negotiations with the PLO within the Middle East peace process.

Yitzhak Rabin

Prime Minister of Israel

Zdroj: Jewish Virtual Library

Příloha č. 3: Seznam židovských místních úřadů na Západním břehu

Jméno místního úřadu	Status ¹	Počet obyvatel ²
Oranit	místní zastupitelstvo	5 100
Alfe Menashe	místní zastupitelstvo	4 600
Elquana	místní zastupitelstvo	3 000
Efrat	místní zastupitelstvo	6 400
Ari'el	správní rada	15 600
Bet El	místní zastupitelstvo	4 100
Bet Arye	místní zastupitelstvo	2 400
Beta Illit	správní rada	15 800
Arvot Hayarden	samosprávná obec (18)	3 000
Giv'at Ze'ev	místní zastupitelstvo	10 300
Gush Ezyon	samosprávná obec (14)	9 600
Har Adar	místní zastupitelstvo	1 400
Mt. Hebron	samosprávná obec (12)	4 100
Megillot	samosprávná obec (5)	900
Modi'in Illit	místní zastupitelstvo	16 400
Mate Binyamin	samosprávná obec (27)	27 200
Ma'ale Adummin	správní rada	24 900
Ma'ale Efrayim	místní zastupitelstvo	1 500
Immanu'el	místní zastupitelstvo	3 000
Qedumim	místní zastupitelstvo	2 700
Qiryat Arba	místní zastupitelstvo	6 400
Qarne Shomeron	místní zastupitelstvo	5 900
Shomeron	samosprávná obec (30)	17 400

Zdroj: B'Tselem, Land Grab, 2002

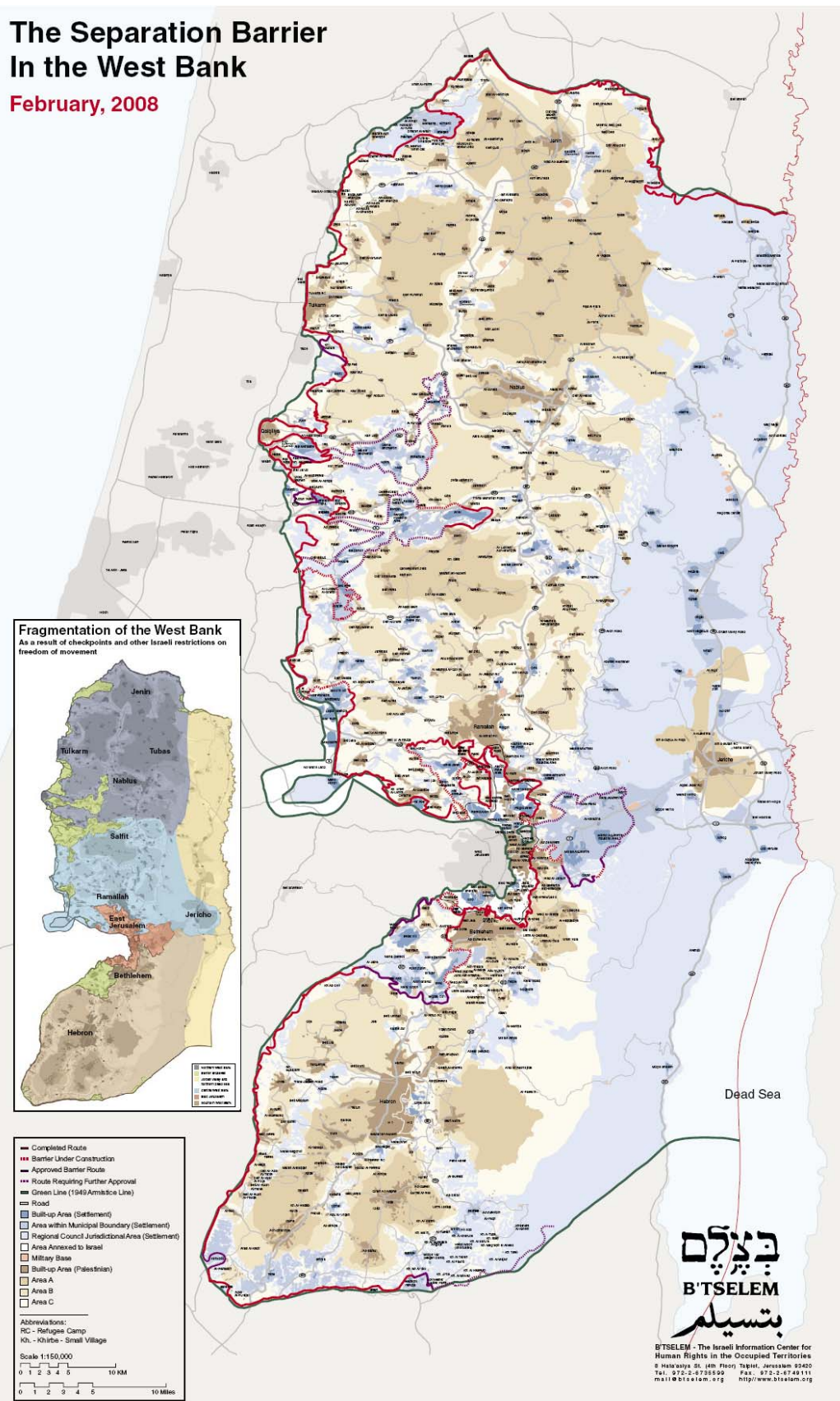
Poznámky k příloze č. 3: 1 – číslo v závorce odpovídá počtu osad; 2 – údaje z roku 2000

Příloha č. 4 (na další straně): Bariéra na Západním břehu (stav k únoru 2008)

Poznámky k příloze č. 4: legenda k velké mapě: červená – dokončená bariéra; červená přeruš. – bariéra ve výstavbě; fialová – odsouhlasená bariéra; fialová přeruš. – bariéra požadující odsouhlasení; zelená – Zelená linie; tmavě modrá – zastavěná plocha osad; modrá – oblast uvnitř městských hranic osad; světle modrá – oblast jurisdikce správní rady; bílá – oblast připojeného území k Izraeli; oranžová – vojenské základny; tmavě hnědá – zastavěná palestinská plocha; hnědá – oblast A; světle hnědá – oblast B; bílá – oblast C

The Separation Barrier In the West Bank

February, 2008

Zdroj: B'Tselem [online]. Nedatováno. [cit. 2008-05-13]. Dostupný z WWW:
<http://www.btselem.org/Download/Separation_Barrier_Map_Eng.pdf>